

Kjell Anders Waage-Pettersen

Økonomi, teknologi og geografi

Kan Kinas militære oppbygging endre maktbalansen med USA?

Masteroppgave i statsvitenskap

Økonomi, teknologi og geografi

Kan Kinas militære oppbygging endre maktbalansen med USA?

I mars 1996 utførte Kina en missilopp skytning og militærøvelse rett i nærheten av Taiwan. En oppvisning som skapte en diplomatisk krise mellom Kina og USA. Denne maktdemonstrasjonen var et resultat av at den Taiwanske presidenten, Lee Teng-hui, fikk visum i USA for å holde en tale på en klassegenforening på Cornell University (Ross 2000, s. 87). Kina oppfattet dette som et brudd på løftet om at USA ikke skulle fremme Taiwans formelle uavhengighet. USAs holdninger til Taiwanspørsmålet hadde endret seg etter den kalde krigen, med salg av F-16-jagerfly til Taiwan av Bush-administrasjonen i 1992. Amerikanerne på sin side reagerte med å sende to hangarskipsgrupper til regionen. Dette for å demonstrere sin overlegne militære styrke, samt å vise at de var villige til å opprettholde sine sikkerhetspolitiske forpliktelser i området. Denne konflikten fikk en fredelig løsning. I følge Ross (2000) var dette fordi at både USA og Kina nådde sine faktiske mål: Kina fikk hindret USA i å direkte støtte Taiwans uavhengighet, og USA fikk bevart sitt renommé ved å beskytte Taiwan (Ross 2000, s. 90).

Konfrontasjonen i 1996 gjorde det også klart, i den grad det var noen tvil, at USA var den dominante makten i Øst-Asia. I årene som har gått etter denne hendelsen har Kinas økonomi vokst kraftig. Det er da naturlig å undersøke hvorvidt styrkeforholdet mellom de to landene har endret seg som et resultat av denne økonomiske veksten. Spesielt undersøker denne oppgaven hva slags innvirkning veksten har hatt på Kinas militære kapabiliteter og hvilke konsekvenser dette har for maktbalansen mellom USA og Kina. Landet har ofte blitt nevnt som den fremste potensielle utfordreren til USAs hegemoni, og det er derfor interessant å undersøke hvorvidt landet er i stand til å utfordre USAs posisjon. En vanlig oppfatning blant realister er at en hegemon ikke kan holde sin posisjon over tid. Når det gjelder USA som hegemon har realistiske teoretikere delte meninger om hvorvidt landets hegemoni kan vare, men et flertall mener det går mot slutten. Disse blir i denne oppgaven referert til som pessimistiske realister. Deres motstykker er optimistene. De mener i all hovedsak at USA som et land har en slik unik samling egenskaper at landet blir resistent mot de vanlige fallgruvne, og derfor kan beholde sin hegemoniske posisjon lenger enn normalt. Denne oppgaven søker å etablere hvorvidt Kina er i stand til å utfordre USAs posisjon på bakgrunn av landets sterke økonomiske vekst. Oppgaven legger spesielt fokus på teknologiske og geografiske faktorer,

samt samspillet mellom disse. Et av hovedargumentene er at Kina kan hente inn noe av USAs forsprang ved å fokusere på enkelte typer militærteknologi og at landet kan maksimere sin konkurransedyktighet ved å fokusere sine styrker regionalt, snarere enn globalt.

Denne oppgaven er delt opp i to hoveddeler. Den første delen omhandler oppgavens teoretiske grunnlag. Dette teoretiske grunnlaget består i hovedsak av nyrealistisk teori. I den første delen av oppgaven vil jeg derfor gjøre rede for realismens grunnleggende antagelser angående det internasjonale systemet. Videre skal også sentrale begreper slik som maktbalanse, balansering, multipolaritet, bipolaritet og unipolaritet bli forklart. Denne delen vil ha et sterkt fokus på unipolaritet, spesielt når det gjelder USAs posisjon som hegemon. Etter dette blir Kinas økonomiske og militære vekst undersøkt, så blir det vurdert hvorvidt landet er i stand til å endre maktbalansen mellom de to landene.

Opgavens endelige konklusjon er en slags mellomting mellom den optimistiske og den pessimistiske tankegangen. Til tross for effekter som det hegemoniske paradokset, så har ikke Kina ressurser til å kunne måle seg mot USAs totale styrke. Dette problemet kan unngås ved bruk av enkelte teknologier, da spesielt såkalte “area-denial”-våpen. Med disse kan landet gjøre det vanskelig for USAs styrker å bevege seg inn i Kinas militære forsvarsperimeter. Eksempler på slike våpen er for eksempel sofistikerte anti-skip-missiler. Kina har allerede slike våpen og fokuserer på å utvikle flere. Dette, kombinert med elektronisk krigføring, kan også brukes til å hemme teknologisk avanserte motstandere. Kina har gjort utviklingen av slik teknologi til en prioritet, sannsynligvis med USA som tiltenkt mål. Til tross for at landet ikke kan matche USA direkte, har Kina gode muligheter til å utvikle seg til å bli å gjøre seg til den mektigste staten i regionen. Spesielt siden USA, i motsetning til Kina, må spre sin totale styrke over hele verden for å opprettholde sin posisjon. Vi vil se at USA endrer måten de forholder seg til Kina i regionen. Dette kan ha større implikasjoner for Taiwan enn det har for USA.

Teori: Realisme og maktfordeling i det internasjonale system

I denne oppgaven vil jeg bruke nyrealistisk teori til å forklare hvordan Kinas vekst kan komme til å påvirke maktbalansen med USA. Som grunnlag for dette ligger Kenneth Waltz’ *Theory of International Politics* fra 1979. Realister opererer generelt med en del grunnleggende antagelser angående det internasjonale systemet. Disse antagelsene omhandler blant annet staters plass som de viktigste aktørene i det internasjonale systemet, deres mål, og hvilke kapabiliteter som regnes som viktige. Deretter drøftes maktbalansebegrepet samt

begrep som bipolaritet, multipolaritet og unipolaritet. Denne oppgaven har et spesielt fokus på unipolaritet gitt USAs dominante rolle.

En realistisk verden

Realister betegner tradisjonelt det internasjonale systemet som *anarkisk*. Dette innebærer at det ikke er noen overordnet makt som kan regulere hvordan stater handler. Dette systemet blir preget av det Waltz og andre realister kaller "*self-help*". I et slikt system vinner de som klarer seg selv, og som er minst mulig avhengig av andre stater. De statene som ikke klarer dette, eller ikke gjør en god nok jobb, taper (Waltz 1979, s. 118).

Som et resultat av at systemet er anarkisk, er alle stater grunnleggende like enheter, like i den forstand at de alle er autonome stater (Waltz 1979, s. 95). I den grad det er noen stor variasjon mellom stater er det i form av ulike kapabiliteter (Waltz 1979, s. 93). Det internasjonale systemet inneholder mange stater, men realister legger i all hovedsak fokus på de største og mektigste statene, dette fordi disse statene definerer systemet (Waltz 1979, s. 93). Ikke-statlige aktører er ikke et fokusområde av samme grunner, siden deres innflytelse er betraktelig mindre enn en stormakts (Waltz 1979, s. 95). Kapabiliteter er staters evne til å sikre seg og å hevde seg i det internasjonale systemet. Eksempler kan være en stor økonomi eller et sterkt forsvar. Å skille militære og økonomiske kapabiliteter er vanskelig siden de på mange måter er forskjellige sider av samme sak; man trenger en sterk økonomi for å drive et moderne forsvar.

Staters mål

Waltz benytter seg av en mikroøkonomisk analogi hvor han sammenligner stater med selskaper i et fritt marked. En stat, eller et selskap kan ha utallige mål, men for å kunne nå disse målene må staten (selskapet) overleve. Man kan derfor trygt anta at staters absolutte minimumsmål er overlevelse i et system hvor det ikke finnes noen sikkerhetsgaranti (Waltz 1979, s. 92). Dette er selvsagt bare det grunnleggende behovet, stater har en tendens til å formulere mer ambisiøse mål etter hvert som deres kapabiliteter styrkes. (Mearsheimer 1994-1995) Det internasjonale systemet oppstår da, ifølge Waltz, i samhandlingene mellom statene som kun handler etter egne interesser. Dette er ikke ulikt hvordan det frie marked opererer, siden det blir antatt at staters mål kun tjener deres egne interesser.

Interaksjonen mellom forskjellige stater blir i all hovedsak diktert av maktforholdet mellom dem, med dette menes militære og økonomiske kapabiliteter. Denne oppgaven fokuserer på de militære kapabilitetene, som blant annet er et resultat av et lands økonomiske styrke. I dette tilfellet er det snakk om den militære oppbygningen Kinas økende rikdom har muliggjort.

Liberala teoretikere utgjør den andre leiren innen internasjonale relasjoner. De setter ofte fokus på internasjonal organisasjoner slik som FN og andre såkalte “overstatlige aktører”. Realister anerkjenner selvsagt at det finnes ikke-statelige aktører i det internasjonale systemet, men tillegger dem ikke noen nevneverdig betydning. Såkalte overstatlige aktører vil enten tilegne seg flere eller alle av staters kapabiliteter, eller så vil de fort vise seg å være ute av stand til å handle i viktige saker uten godkjenning fra de sentrale statene (Waltz, 1979, s. 88). Mearsheimer (1994-1995) konkluderer at slike organisasjoner i all hovedsak er skapt og kontrollert av de dominerende maktene, og at disse institusjonene speiler maktbalansen i systemet (Mearsheimer 1994-1995 s. 13). Ikke alle tenker som utenrikspolitiske realister, Friedberg (2005) har en gjennomgang av både realisme og dens motpol liberalisme. Mens realister i all hovedsak er pessimister når det gjelder verdens utvikling, Friedberg beskriver dette som en ond sirkel, er de aller fleste liberalister optimister (Friedberg 2005, s. 12). Liberalister ser på frihandel og demokratisering som faktorer som kommer til å minske konflikt mellom statene. Sentralt er tanken om at demokratier er fredelige mot hverandre, og at frihandel har en kraftig konfliktdempende effekt.¹ Liberale teoretikere setter et relativt stort fokus på internasjonale organisasjoner, slik som FN. Når det gjelder Kinas utvikling har landets stadig økende medlemskap i internasjonale og regionale organisasjoner som APEC og ASEAN (Friedberg 2005, s. 13) Slike regionale organisasjoner kan, ifølge enkelte liberalister, være en vei til liberalisering (Hormats 1994, s. 99). De mener at slike medlemskap vil knytte Kina nærmere nabolandene og verden for øvrig, og at denne forbedrede kommunikasjonen vil redusere faren for krig. Et av argumentene er at selv om stater riktignok designer og konstruerer organisasjonene, så er de like fullt bundet av dem når de først er på plass (Martin & Simmons, 1998, s. 743).

¹ Se blant annet McDonald 2004 “Peace through Trade or Free Trade” for et eksempel på et frihandelsargument.

Maktbalanse

Et annet viktig begrep er maktbalanse. Hvis det råder maktbalanse, er det ingen av de dominerende maktene i det internasjonale systemet som trygt kan utfordre noen annen. Dette fordi partene er såpass like når det gjelder kapabiliteter at en eventuell seier blir svært kostbar. Det å holde denne balansen gående blir kalt, åpenbart nok, balansering. Det finnes to typer balansering, intern og ekstern. Intern balansering betyr at en enkelt stat øker sine kapabiliteter for å kunne konkurrere bedre med andre stater. Ekstern balansering innebærer at en stat allierer seg med en eller flere andre stater for å skape en motpol til den mektige staten de føler seg truet av. Det er ikke nødvendig for denne motpolen å være like kraftig som staten den balanserer imot. Systemet kan komme i ubalanse hvis en voksende stat utfordrer status quo. Dette er fordi staters ambisjoner og mål vokser med kapabilitetene det er derfor ofte slik at voksende stater oppfører seg aggressivt. Et vanlig eksempel på dette er Tyskland mens landet var i ferd med å bli forent, hvor det endte opp i en krig med Frankrike i 1870-1871 som det kom seirende ut ifra. Det finnes også andre måter en slik konflikt kan oppstå på. Hvis det oppstår uklarhet angående kapabilitetene til den etablerte staten og utfordrerens, kan en konflikt bryte ut selv om de to statene ikke nødvendigvis har like kapabiliteter. En etabler stat som føler seg truet av en "oppkomling" kan også gå til aksjon for å hindre utfordrerens vekst. Man regner ofte med tre generelle mulige former for maktfordeling i det internasjonale system, avhengig av hvor mange stater som er de dominerende i systemet; multipolaritet, bipolaritet og unipolaritet.

Multipolaritet, bipolaritet og unipolaritet

Et multipolart system er et system som domineres av flere stormakter. For at et system skal være multipolart må det ha mer enn to stormakter. Waltz på sin side peker på at et slikt system aller helst bør ha 4 eller flere for å hindre at to av maktene samarbeider for å dominere, eller i ytterste konsekvens, angripe den tredje (Waltz 1979, s. 163). Når det er fire eller flere stormakter åpner dette for ekstern balansering. Som tidligere nevnt er dette når stater midlertidig allierer seg med hverandre for å balansere mot en annen, større blokk. Ofte gjør dette at det blir dannet to motstående blokker, dette gjør ikke systemet bipolar. Grunnen til dette fremdeles er flere enn to dominerende makter og at allianser fort kan endres (Waltz 1979, s. 167). Denne ordningen var dominerende i Europa i flere hundre år.

I et bipolar system er det kun to dominerende makter. Systemet kan selvsagt bestå av langt flere enn to stater, men de resterende statene er ikke mektige nok til å utfordre de to dominerende. Under den kalde krigen var det kun to dominerende stater, USA og Sovjetunionen. Store deler av Vest-Europa allierte seg med USA igjennom NATO. Selv om disse landenes bidrag er verdifullt, er det ikke uunnværlig. Som et resultat av dette tilpasser ikke stormaktene i et bipolar system sine strategier til eventuelle alliansepartneres fordel (Waltz 1979 s. 169). Waltz konkluderer med at et bipolar system er det beste og mest stabile. Dette er fordi balansering i et bipolar system foregår internt. Med andre ord unngår man ustabiliteten som forekommer med ekstern balansering og de påfølgende endringene i allianser. Når dette bortfaller minsker også sannsynligheten for konflikt.

Unipolaritet

I denne tilstanden er det kun en dominant makt. Selv om det internasjonale systemet også her består av mange stater, er det ingen av disse som kan utfordre den dominerende staten. Enkelte har også definert denne tilstanden som en der den unipolare staten er så mektig at det er vanskelig å balansere imot den (Layne 1993, s. 5). En slik stat blir kalt en hegemon. Tradisjonelt blir klassifiseringen hegemon gitt på basis av en stats militære og økonomiske kapabiliteter og begrepet blir brukt mer generelt. Ian Clark prøver å flytte hegemonibegrepet bort ifra makt, og til legitimitet (Clark, 2009 s. 23). Hegemoni blir her definert som “Institutionalized practice of special rights and responsibilities conferred on a state with the resources to lead”(Clark 2009, s. 24). De fem faste medlemmene i FN sikkerhetsråd blir dratt fram som et eksempel på hvordan en slik ordning kan forenkle “det internasjonale livet” (Clark 2009, s. 24). I prosessen deler han også opp begrepet hegemon i tre forskjellige underdeler: En kollektiv hegemon manifestert som den europeiske konserten. En enhetlig hegemon i England under landets storhetstid (Clark 2009, s. 31), og som en koalisjonshegemon med nåtids USA som eksempel. USAs hegemoni er i følge Clark basert på legitimitet, skapt av programmer i kjølvannet av 2. verdenskrig slik som Marshallhjelpen. Dette gir USA legitimitet og innflytelse, ikke blant alle stormakter eller det internasjonale samfunnet, men innad i sin koalisjon (Clark 2009, s. 35). De fleste tekstene denne oppgaven bygger på benytter seg av et mer konvensjonelt hegemonbegrep tuftet på makt.

Det er delte meninger angående hvor stabilt en slik verdensordning er. Det er to hovedsyn på dette, den ene er at unipolaritet ikke kan være en varig tilstand, at det er snakk om et “unipolart øyeblikk” (Krauthammer, 1990-1991). Synet på hvor lenge dette “øyeblikket”

faktisk kommer til å vare varierer avhengig av forfatter, men de fleste ser ut til å anta at det vil gå over i løpet av noen tiår. Selv om det å spå unipolaritetens undergang har vært populært de siste årene, er det flere som mener at den nåværende ordningen kommer til å vare et godt stykke inn i fremtiden. Nøyaktig hvor lenge varierer også her fra forfatter til forfatter, men det er sjelden snakk om mer enn en tre-fire tiår. Dette er i seg selv naturlig siden det til tider kan være vanskelig å spå framtiden. Grunnene som blir gitt for hvorfor den nåværende verdensordningen er holdbar varierer derimot, men USAs påståtte unike posisjon i verden er sentral. William C. Wohlforth argumenterer for at det nåværende unipolare systemet vil vare lenge. Først ved å konkludere at systemet er utvetydig *unipolart* (Wohlforth 1999, s. 4). Wohlforth skriver videre at USAs kapabiliteter er markant større enn alle andre potensielle rivaler, hva enten det gjelder det militære, det økonomiske, det teknologiske eller det geopolitiske (Wohlforth 1999, s. 17-18). Wohlforth sammenligner USAs hegemoni med Englands dominerende posisjon etter 1856. Han konkluderer med at det moderne USA står langt sterkere enn 1800-tallets England. Grunnen til dette var at til tross for at England i en periode var den mektigste staten, så var dette på grunnlag av landets store flåte og høye grad av industrialisering. England hadde for eksempel aldri en veldig stor hær, skriver Wohlforth, landets hegemoni var basert på *fransk* militærmakt på land (Wohlforth 1999, s. 18). Wohlforth kontrasterer dette med et USA som ikke i noen nevneverdig grad er avhengig av andre land for å nå sine mål, men som er mer eller mindre fullstendig dominant på alle relevante områder. Dette gjør, ifølge Wohlforth, USA svært vanskelig å utfordre. Siden et unipolart system er relativt fredelig, inntil en "verdigg" utfordrer detroniserer hegemonen, tjener også andre stater på denne verdensordningen. Dette koblet med det faktum at å utfordre en slik hegemon er nærmest umulig, gjør at eventuelle stormakter gjør som mindre stater og tilslutter seg hegemonen (Wohlforth 1999, s. 25).

Christensen (2001) er for det meste enig med Wohlforths konklusjoner hva USAs kapabiliteter angår, men hans hovedargument skiller seg fra Wohlforths. Christensen argumenter for at Kina ikke har muligheten å matche USA direkte, men at kreativ bruk av enkelte av Kinas eksisterende kapabiliteter, kombinerte med regionens geografi, kan skape store problemer for amerikanerne i regionen (Christensen 2001, s. 7). Forfatteren konstaterer at det virker usannsynlig at Kina kan ta igjen USAs enorme forsprang i løpet av de neste tiårene, men er åpen for muligheten for at landets utvikling kan gå raskere på grunn av

“bakevjens fordeler”² (Christensen 2001, s. 8). Kinas fokus blir da ikke å detronisere USA som verdenshegemon, men snarere å kunne hevde seg blant landene i sin region, og å eventuelt kunne “straffe” amerikanerne hvis de velger å blande seg i deres anliggender.

Ved den kalde krigens slutt tidlig på 1990-tallet holdt Charles Krauthammer et foredrag der han argumenterer for at verden befinner seg i et såkalt unipolart øyeblikk. Nokså kontraintuitivt ser Krauthammer for seg at dette “øyeblikket” vil kunne vare i flere tiår. (Krauthammer 1990-91, s. 24) Forfatteren konkluderer, som Wohlforth gjør ni år senere, at USA har enorme kapabiliteter i alle relevante henseende, og kan hevde seg hvor det måtte være i verden. Han peker på Gulfkrigen som eksempel og konkluderer at det ikke ville ha vært en militær intervensjon der med mindre USA hadde gått inn for det (Krauthammer 1991, s. 25). Verden er altså fullstendig unipolar. Det faktum at USA hadde allierte med seg inn i Gulfen forklar Krauthammer med begrepet “*Pseudo-multilateralisme*”. USA kan handle alene, men er ukomfortabel med dette, og henter derfor støtte blant flere land for å gi operasjonen legitimitet (Krauthammer 1991, s. 25). Grunnen til dette er at den amerikanske opinionen, i følge Krauthammer, har lav toleranse for unilateral handling, men høy toleranse for at det “internasjonale samfunnet” arbeider i sammen. Argumentet blir da at USA er en hegemon, og at indikasjoner på det motsatte er et spill for galleriet. Som tidligere nevnt mener forfatteren at det unipolare øyeblikket kan vare i flere tiår. Han avviser at USAs forsvarsutgifter og militærkampanjer kan føre til at landet blir strukket for tynt, og viser til at landet kun brukte 5.4 prosent av sitt BNP på forsvar (Krauthammer 1991, s. 26). Hvis unipolariteten skal bryte sammen, argumenterer han, er det ikke fordi landets militærkrefter blir for strukket for tynt, men av rent innenrikspolitiske grunner. Landets eventuelle fall fra posisjonen som hegemon vil da komme mer fra lavskatts-ideologien fra 1980-tallet enn fra militære eventyr i utlandet (Krauthammer 1991, s. 27). Det må selvsagt tas høyde for at denne teksten, som mange andre relevante, er skrevet for 20 år siden, rett etter Sovjetunionens kollaps. Det er ikke utenkelig at ting har endret seg i løpet av denne tiden.

Teoretikerne referert til ovenfor mener at i det aller minste den amerikanske hegemonen kan holde sin posisjon i flere tiår framover, men det er også flere som mener at det unipolare øyeblikket raskt går mot slutten. Christopher Layne skrev i 1993 “The Unipolar Illusion”. Som tittelen tilsier er Layne av den oppfatningen av at denne situasjon ikke blir varig. Han benytter

² Tanken med dette begrepet er at det er enklere å avansere teknologisk når andre stater allerede har tråkket opp stien for deg. Det gjør det mulig å oppgradere sin teknologiske standard ved å importere teknologi utenfra, eller å bare utvikle teknologi raskere fordi man vet hvilken retning man skal gå.

seg av nyrealistisk teori for å forklare hvorfor multipolaritet vil gjenopprettes innen 2010 (Layne 1993, s. 7). Han støtter seg blant annet på tanken om at stater alltid vil balansere mot en hegemon (Layne 1993, s. 7). Det internasjonale systemets struktur gjør at alle stater som har en mulighet vil prøve å bli en stormakt eller hegemon. Layne trekker fram Kina på 1800-tallet som et eksempel på en stat som *ikke* gjør dette, og konsekvensene dette får. En av mekanismene som gjør dette mulig er det faktum at stater ikke vokser i samme hastighet. På grunn av dette styrker enkelte stater sin posisjon relativt til hverandre. Gitt nok tid kan dette fundamentalt endre maktbalansen i systemet (Layne 1993, s. 10). Layne drar også fram konseptet “balancing” eller *balansering*. Et lands hegemoni bør skape en motbalanserende kraft, enten ved allianser eller ved at enkelte stater bedrer sine kapabiliteter (Layne 1993, s. 12). Enkelte har argumentert for at USA kan unngå å bli balansert imot fordi landets hegemoni er “vennlighetsinnrettet”. Dette avviser Layne. Selv om andre stater kan tjene på at et annet land har hegemoni, så er det usannsynlig at de kommer til å tjene like mye som hegemonen selv. Dette svekker deres posisjon relativt og stater har alltid vært svært følsomme for endringer i deres relative makt. Layne argumenter også for at hvis det unipolare systemets stabilitet er avhengig av hegemonens dominante posisjon, kan systemet rokkes ved at hegemonens makt svekkes (Layne 1993, s. 13). Det er flere grunner til at dette kan skje: Kostnadene for hegemonen ved å opprettholde sin posisjon militært blir for store, og dette eroderer da landets økonomiske styrke. En annen og noe mer bisarr mekanisme Layne beskriver er det hegemoniske paradokset. Hegemonens teknologi og kunnskap blir spredd til andre land som så gjør det enklere å ta igjen hegemonen. Som et endelig svar på tanken om en vennlighetsinnrettet hegemon skriver Layne at stater balanserer mot hegemonens kapabiliteter, ikke landets hensikter (Layne 1993, s. 14). Selv om en hegemon er vennlighetsinnrettet i øyeblikket, er det ikke gitt at denne innstillingen kommer til å vare. Laynes artikkel er grunnet i og refererer ofte til Waltzs bok, hvis hovedelement er nevnt tidligere i denne oppgaven.

Laynes påstand fra 1993 om at den unipolare verdensordningen kom til å gå dukken innen 2010 gikk ikke i oppfyllelse. Layne bekrefter dette i en ytterligere artikkel i 2006. Her forklarer han hvorfor det tilsynelatende ikke foregår balansering mot USA (Layne 2006, s. 8). Å balansere mot en hegemon er vanskelig, derfor har det blitt argumentert at det unipolare systemet har skapt nye former for balansering (Layne 2006 s.8). Denne nye formen for balansering kalt “Myk Balansering”, blir gjort av stater som ikke ser på USA som en eksistensiell trussel (Layne 2006, s. 8). Eksempler på slik balansering er bruk av diplomati, samt å bygge opp sitt økonomiske og teknologiske nivå uten å direkte utfordre USA militært.

Sentralt i denne artikkelen er konseptet “*Leash-slipping*”. Dette vil si at land bygger ut sine militære kapabiliteter for å bli mer uavhengige av USA, ikke for å kunne utfordre landet (Layne 2006, s. 29). Eksempler på land som har forsøkt dette er England etter 2. verdenskrig, Frankrike under de Gaulle og, mer nylig, EUs forsøk på å utvikle en felles forsvars og sikkerhetspolitikk. Layne vedgår i artikkelens konklusjon at ingen stormakt har utfordret USA direkte, men påpeker at det blir feil å konkludere med at balansering ikke har funnet sted (Layne 2006, s. 37). Balansering har derimot funnet sted, men det har blitt gjort mer diskret i form av “*leash-slipping*” og uten å faktisk konfrontere USA. Layne går videre ved å konkludere at USAs hegemoni ikke kan vare evig. Han ser også på sitt eget anslag fra 1993 og sammenligner det med Wohlforths anslag fra 1999. Her konkluderer han at det i realiteten ikke er stor forskjell mellom anslaget til de som mener at unipolaritet kan vare (Wohlforth mfl.) og hans egne anslag (Layne 2006, s. 37). Wohlforth mener at det unipolare systemet kan vare like lenge som det bipolare, nærmere 45 år. Layne opererte i 1993 med rundt 20 år. I *The Unipolar Illusion Revisited* sier Layne at en forskjell på 20 år mellom de to anslagene ikke er spesielt stor, i det minste ikke i strategisk forstand (Layne 2006, s. 38). Han konkluderer med at en stormakts fall kan gå svært raskt. Som et eksempel bruker han England i 1896 som var på toppen av sin styrke, og som knapt 20 år senere skulle forgå i skyttergravskrig i Somme (Layne 2006, s. 38).

Samuel P. Huntington har en spesiell innfallsvinkel i sin artikkel fra 1999 “The Lonely Superpower”. Han påstod at det internasjonale systemet var “uni-multipolart” (Huntington 1999, s. 36). Han definerer dette som et system med en supermakt, og flere stormakter. Aron Friedberg har en lignende forklaring i “Ripe for Rivalry” fra 1993 (Friedberg 1993 s. 5). Det er av disse grunnene at Wohlforth følte behov for å konstatere at systemet er unipolart (Wohlforth 1999 s. 7). Huntingtons system er ustabil fra naturens sin side. Grunnen til dette er at supermakten aspirer til å bli en hegemon, mens stormaktene vil jobbe for at systemet skal bli multipolart, og ingen er fornøyd (Huntington 1999 s. 37). Verden var, i følge Huntington, unipolar, men bare i et kjapt øyeblikk rundt Gulfkrigen. Verden er i 1999 i en overgangsfase mellom unipolaritet og multipolaritet, en prosess som Huntington så for seg ville vare i rundt to tiår. Han aviste tanken om en vennligsinnet hegemon, kalte det et syndrom (Huntington 1999, s. 38), og et resultat av en amerikansk misforståelse om at deres verdier var universale. Han argumenter for at verken de amerikanske myndighetene eller befolkningen er villige til å betale prisen for at landet skal være en virkelig hegemon, myndighetene fordi kostnadene blir for store, og befolkningen fordi de mener USA bør dele makt med andre land. USA oppfører

seg likevel som om landet skulle være en virkelig hegemon, og dette gjør landet stadig mer isolert. Huntington sammenligner Gulfkrigen – som var en koalisjon av mange forskjellige land – med bombingene av Irak i 1998 som ble utført kun av USA og England og uten støtte fra andre land i regionen. Huntington konkluderer med at det kanskje ville være enklere for USA å være den største stormakten i en multipolar verden enn å være verdens eneste supermakt (Huntington 1999, s. 49).

Når det gjelder hvordan disse teoriene referert til ovenfor relaterer til Kina, kan man litt forenklet dele dem opp i to deler: Optimister og pessimister. Friedberg (2005) gjorde en lignende sammenligning hvor han delte opp realistenes to hovedsyn. Optimistene mener på det jevne at det ikke er mulig for Kina å ta igjen USA, i det minste ikke med det første. Hvis denne oppfatningen er korrekt, bør dette vise seg i empirien. I så fall kan man vente å finne at det er organisatoriske problemer, at landet har problemer med å effektivt omsette økonomisk makt til militær makt, at utplasseringen av mer moderne våpensystemer lar vente på seg eller at landet slettes ikke kan utplassere disse i nevneverdige kvanta. Kort fortalt, optimistenes syn vil høste støtte i den grad det eksisterer bevis eller indisier på at det er betydelige barrierer mot å hente inn store militære forsprang.

Pessimistene, på sin side, ser på Kina slik mange realister gjør; som en klassisk voksende makt som vil, gitt tid, utfordre verdensordenen. Mulige indikasjoner på at Kinas reelle kapabiliteter har forbedret seg kan være vellykkede våpentester, utplassering av mer moderne våpen i aktiv tjeneste samt bevis for muligheten til å foreta store operasjoner (Joint Operations).

Situasjonen i dag

Sovjetunionens endelige kollaps i 1991 gjorde at USA ble verdens eneste gjenstående supermakt. For mange ble dette sett på som det liberale demokratiets endelige triumf over det totalitære systemet (Fukuyama, 1989) og realismen på sin side ble av mange erklært død. Kenneth Waltz argumenterte senere for at ryktene om realismens død var overdrevet. (Waltz 2000) Spørsmålet blir da hvor lenge denne verdensordningen kan vare, eller om USA kan bli offer for den samme dynamikken som realistene mener vil ramme enhver hegemon.

Kina, som er fokuset for denne oppgaven driver og moderniserer sitt forsvar i en ganske høy hastighet på grunn av sin økonomiske vekst. (China Military Power Report, 2009 Sec2: VII) USAs gamle nemesis, Russland, kommer, i følge et anslag, til å bruke 3600 milliarder kroner

på å ruste opp sitt militære de neste årene.³ Sett denne modernisering i sammenheng med amerikansk stealth-teknologi på avveie i Pakistan⁴, og det ser ut som om det kan være vanskelig for USA å holde sitt teknologiske forsprang borte fra sine potensielle motstandere. De potensielle effektene av såkalt “*reverse engineering*” kommer jeg tilbake til senere i oppgaven, da med fokus kun på Kina.

Hvis man ser på den andre mulige fellen en hegemon kan gå i, overstrekking, ville det på slutten av 90-tallet ikke se ut som om USA var i noen umiddelbar fare. Økonomien var god, og selv om landet hadde involvert seg i flere militære operasjoner, var disse kampanjene relativt raske. (for eksempel varte Operasjon Desert Storm fra August 1990 til februar 1991). I 2011 ser ting helt annerledes ut, en resesjon har rammet verden og USA hardt. Landet er nå også engasjert i en pågående bakkekrig to steder. Det er ikke utenkelig at USA nå har spredd seg for tynt med krigene i Irak og Afghanistan hvor de nå har henholdsvis 49,700 og 105,000 soldater utplassert.⁵ I tillegg til dette har landet også store troppekonsentrasjoner i Sør-Korea, Tyskland og en rekke andre land. Kriger medfører en enorm slitasje på materiell og det kan ta lang tid å reparere, gjenoppbygge og flytte en moderne hær rundt om i verden. Det er da ikke unaturlig å anta at landet har spredd sine ressurser tynt.

Det blir argumentert for at USA som en mer vennlig innstilt hegemon vil kunne unngå at andre stater balanserer imot seg. Denne tankegangen er omstridd og det er uansett usikkert i hvilken grad dette kan sies om USA etter 11. september. Landet begynte å hevde seg mer internasjonalt under Bush-administrasjonen og gikk i større grad sine egne veier (Clark 2009, s. 26). Denne handlemåten kan ha gjort det vanskeligere å se på USA som en vennligsinnet hegemon, spesielt hvis den aktuelle staten ser på seg som et potensielt mål for USAs militære handlinger.

Finanskrisen rammet USA og de fleste land hardt. Kinas økonomi har derimot vokst med bortimot 10% per år mellom 2000 og 2010. USAs bruttonasjonalprodukt krympet med 1.7 % i 2009, og veksten per år har ikke vært over 6.5 % det siste tiåret.⁶ Kina, har altså styrket seg relativt til USA rent økonomisk. Prosentdelen av BNP som Kina bruker på forsvar har endret seg over tid. Etter 2006 har militærutgiftene vokst raskere enn bruttonasjonalproduktet (China Military Power Report, 2009 Sec1:34). Spørsmålet blir bare om Kinas eksplosive vekst kan

³ <http://www.nrk.no/nyheter/verden/1.7522411>

⁴ <http://www.aftenposten.no/nyheter/uriks/article4118794.ece>

⁵ Department of Defence Active Duty Military Personnel Strenghts by Regional Area and By Country, (309A) Sept. 30, 2010 og <http://www.webcitation.org/5sPL3jT1P> (Irak-kontingenten kraftig nedtrappet, skal holde seg på nåværende nivå fram til sommeren 2011.)

⁶ Bureau of Economic Analysis: <http://www.bea.gov/national/xls/gdpchg.xls>

holde seg. Det har blitt antydnet at det er enklere å ta igjen etablerte stater enn det er å forbigå dem, og at når utviklede stater når et visst punkt, vil vekstratene sakte kraftig ned.⁷ Det er også blitt foreslått at hegemoners forsvarsutgifter til slutt vil bli deres undergang. USA har basert sin dominante rolle på verdens største forsvarsbudsjett. Det har blitt foreslått at etter hvert som en dominant stat vokser, går også kostnadene for å opprettholde denne dominansen opp. Til å begynne med er kostnadene av å sikre handelsruter eller utvide sitt territorium mindre enn det man tjener, men kostnadene øker over tid og til slutt kommer staten til et punkt hvor det ikke lenger svarer seg å ekspandere (Gilpin 1981(1990) s. 157). I tillegg til dette har kostnader en tendens til å øke etter hvert som sivilisasjoner eldes. Krigsutgifter øker enda raskere (Gilpin 1981 (1990), s. 162). Dette kan gjøre den tilsynelatende dominante posisjonen uholdbar.

Tradisjonell realistisk teori tilsier at en hegemon alltid vil falle. I den grad det er en uenighet mellom teoretikerne, er det på hvor lang tid det vil da før dette skjer. Like klart er det at en at når en utfordrende stat når igjen en stormakt, så oppstår det ofte konflikter. USAs posisjon er sterk, men et land har spesielt blitt utpekt som en mulig utfordrer. Det landet er Kina. Som vi vil se har landets økonomi vokst kraftig og med dette følger en økende investering i militæret. Denne oppgaven tar sikte på å etablere om Kina er i ferd med å utvikle kapabiliteter som lar landet utfordre USAs hegemoni, og eventuelt hva slags konsekvenser dette vil ha for forholdet mellom de to landene.

Kinas Vekst og Maktbalansen med USA.

Kinas vekst

På 1970-tallet hadde Kina en planøkonomi som i stor grad var lukket for verden. Siden den gang har landet tatt flere skritt for å gjøre seg mer konkurransedyktig. Det kollektive landbruket har blitt gradvis faset ut, og vi har sett en liberalisering av det økonomiske systemet. Denne omstruktureringen har ført til massive forbedringer i landets produktivitet.⁸ Landets bruttonasjonalprodukt har steget med nærmere 10 % flere år på rad⁹ Denne økonomiske veksten styrker statens kapabiliteter på flere måter: Landet blir en viktigere aktør i det internasjonale systemet, som et potensielt marked og spesielt som eksportør. På grunn av

⁷ http://www.economist.com/node/18560195?story_id=18560195

⁸ CIA World Factbook: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ch.html>

⁹ <http://www.gfmag.com/tools/global-database/economic-data/10304-countries-with-the-highest-gdp-growth-2000-2010.html#axzz1Md1kDrDI>

dette får staten mer penger som kan brukes på å utvide landets militære kapabiliteter. Det er disse kapabilitetene som er fokuset for denne oppgaven. Som tidligere nevnt er staters ambisjoner nært knyttet til deres kapabiliteter, med overlevelse som et minimumsmål. Derfor, når Kinas økonomi vokser, ville det være naturlig å anta at landet også investerer noen av disse pengene i militære kapabiliteter. Dette viser seg da også å være tilfellet. En rapport lagt fram i 2009 av det amerikanske forsvarsdepartementet viser blant annet at Kinas offisielle militærbudsjett har doblet seg mellom 2000 og 2010, og landets totale militærutgifter er formodelig større enn det som framkommer av offisielle anslag (China Military Power Report 2009, Sec2:VII). Denne veksten kan være problematisk for det internasjonale systemets stabilitet. Raskt voksende stater har en tendens til å utfordre status quo, en handling som kan skape konflikt på flere måter. Den utfordrende staten, (i dette tilfellet Kina), kan benytte seg av vold for å hevde seg, eller en eller flere etablerte stater kan prøve å hindre landets økonomiske og militære vekst, eller i det minste redusere de antatte konsekvensene av veksten. Dette blir kalt “*containment*” eller “oppdemning”. Akademikere med tilknytning til den kinesiske staten argumenterer for at Kinas vekst er finansiert gjennom handel og åpenhet, ikke plyndring eller erobringer som ofte har vært tilfellet med mange andre stater tidligere (Bijian, 2005, s. 20).

Uansett er det ikke unaturlig at et land som Kina i det lengste vil søke å unngå å bli vingeklippet av en supermakt som anser landet som en trussel. Landet har derfor arbeidet svært hardt for å overbevise verdenssamfunnet (og sine nærmeste naboer) om at Kina kommer til å vokse inn i rollen som en ansvarlig stat. Kinas Leder Jintao Hu har selv erklært at Kina aldri vil true andre land.¹⁰ En offisiell politikk ble utformet for å overbevise verden om Kinas hederlige hensikter, den ble kalt “Peaceful Rise”. (Shih 2005, s. 756) Dette begrepet ble droppet ganske raskt siden “rise”-delen fikk betraktelig mer oppmerksomhet enn den fredelige delen av uttrykket. (Breslin 2009, s. 822) Nye begreper inkludert “*Harmonious world*” og andre ble introdusert, men konseptet forble det samme: Kina skal være en god kraft i det internasjonale systemet med fokus på fred og stabilitet, et land som aldeles ikke ønsker å utfordre status quo (Breslin 2009, s. 823). Kina setter seg da opp som en annen type stat enn det de fleste realistiske pessimister frykter. Som tidligere indikert ville det ikke vært uten videre rasjonelt for Kina å stolt proklamere at landets intensjoner var å bli verdens nye hegemon, om så skulle være tilfellet. Til og med USA som var i en svært sterk posisjon ved den kalde krigens slutt kan ikke ta seg råd til slike utspill. Dette ble svært klart da et utkast av

¹⁰ Hu: China Would Never Seek Hegemony: http://www.bjreview.com.cn/quotes/txt/2009-04/23/content_192517.htm

USAs forsvarsplan mellom 1994 og 1999 lekket til pressen; dette inneholdt planer for at landet skulle holde sin hegemoniske posisjon med makt (Layne 1993, s. 6). Etter en del oppstuss ble denne passasjen stille fjernet fra den endelige rapporten. Man skal ikke uten videre avvise Kinas påstander om gode hensikter, men det er klart at enhver stat med aggressive utenrikspolitiske mål vil skjule disse så lenge som mulig.

Kinas forhold til sine naboer har endret seg mye fra 1950-tallet og til i dag. Mens landet tidligere støttet opprørsbevegelser for å destabilisere naboland, er forholdet i regionen nå mer preget av samarbeid enn av konflikt, med Kina som festens midtpunkt (Shambaugh 2004-2005, s. 65). Mer handel og bedre forhold mellom Kina og dets naboer har kraftig forbedret landets rykte, og kan uten tvil brukes som et argument for at landets hensikter er noble. Ifølge Shambaugh 2004-2005 (s. 66) er Kina enda ikke den mest innflytelsesrike staten i regionen. Denne posisjonen innehar USA. Spørsmålet er om denne vennlige innstillingen kommer til å vare etter hvert som Kinas innflytelse i regionen øker, eller om at det kun er snakk et midlertidig skalkeskjul for landets langsiktige strategi. Faktum er at Kina driver en omfattende militær oppbygging, og det er sannsynlig at denne oppbyggingen er rettet mot den dominante staten i regionen, USA.

USAs forsprang

Hvis vi antar at USA faktisk er målet for Kinas opprustning er det fristende å spørre hvor mye som skal til før landet kan utfordres. USA brukte i 2010, ifølge tall fra myndighetene selv, 533 milliarder dollar på forsvaret.¹¹ Dette inkluderer ikke utgifter til internasjonale operasjoner som Irak og Afghanistan. Kostnadene til disse konfliktene medfører ytterligere 130 milliarder dollar (SIPRI Yearbook 2010, s. 197). Dette gjør det amerikanske forsvarsbudsjettet til det klart største i verden. Kina på sin side bruker rundt regnet 100 milliarder dollar på sitt forsvar (SIPRI Yearbook 2010, s. 189). Men størrelsen på budsjettet øker kraftig. Fra 2009 til 2010 var økningen på rundt 15%. Denne økningen var større i dollar enn den samlede økningen til resten av landene i regionen. Selv om Kinas pengebruk er småtterier i forhold til USAs, er det betraktelig større enn landets nærmeste naboer. India, Kinas naturlige rival, (rent historisk og geopolitisk), bruker bare 36 milliarder dollar på forsvaret sitt (SIPRI 2010 s. 189). Å foreta nøyaktige målinger av Kinas forsvarsutgifter er likevel ikke uproblematisk. Landet holder kortene tett til brystet, og det offisielle budsjettet

¹¹ http://comptroller.defense.gov/defbudget/fy2010/fy2010_summary_tables_whole.pdf

har blitt beskyldt for å ikke omfatte alle faktiske utgifter.¹² Den samme rapporten anslår at landets totale utgifter ligger rundt 105 til 150 milliarder dollar (China Military Power Report 2009, Sec1:32). Dette er innenfor anslaget til SIPRI. Budsjettet har i det siste vokst raskere enn landets generelle økonomiske vekst. Det å nøyaktig slå fast størrelsen på budsjettet er svært vanskelig siden Kina ikke har latt FN få tak i fullstendig informasjon angående militærbudsjettet (CMPR 2009, Sec1:32). Når man ser på landets dramatiske økning i militærutgifter er det viktig å se dette i samband med landets økonomiske økning. For hvis man ser på Kinas anslåtte militærutgifter i prosent av bruttonasjonalproduktet, utgjør forsvarsbudsjettet kun 2 % (SIPRI Yearbook 2010, s. 203). Derfor er ikke dette så unormalt som de rene tallene kunne tilsi. Det er likevel ingen tvil om at Kinas forsøker å bedre sin posisjon vis-a-vis USA. Mens USAs militærbudsjett vokste med 75 % mellom 2000 og 2010 - en endring som i det minste delvis må ha gått med til landets kampanjer i Midtøsten – vokste Kinas budsjett med 217 % i den samme perioden (SIPRI 2010, s. 203). Forutsatt at Kina får minst like mye for pengene som USA, kan vi her spore en relativ styrkning av Kinas posisjon satt opp mot USA. Koubi (1999) konkluderte at hvis Kinas økonomiske vekst fortsatte, (noe den i aller høyeste grad har gjort), kom landet til å bruke stadig mer penger på forskning og utvikling (Koubi 1999, s. 549). Dette ser ut til å stemme godt overens med landets stadige økning i militærbudsjett. Det er ikke sikkert at Kinas eksplosive vekst kommer til å fortsette i all evighet. Landet er for øyeblikket svært avhengig av eksport, men med et relativt skralt (men voksende) internt marked. Den økonomiske utvikling er kommet lengst langs Kinas kyst, noe som fører til en stor tilstrømming av personer fra innlandet på arbeidsjakt.¹³ Kinas økende befolkning, stadig større grad av urbanisering og forringelse av miljøet er potensielle trussel for landets økonomiske utvikling (Shen 1998, s. 39). Kinas ledere er svært vare for ting som destabilisere landet, og regimet legitimitet er svært avhengig av fortsatt økonomisk vekst (China Military Power Report 2010, s. 16). Selv om landet har store utfordringer i fremtiden, er det ikke med det sagt at Kina ikke kommer til å klare å løse disse problemene. Denne oppgaven operer under den antagelse at Kinas vekst kommer til å fortsette i fremtiden.

Flere forskere har konkludert med at Kina ligger langt bak USA, og vesten for øvrig, rent teknologisk. Kinas egne strategiske planer forventer ikke at landet skal bli fullstendig modernisert før 2050 (Bijian, 2005 s. 21). Dette er sannsynligvis en rimelig antagelse, men det er også mulig at dette gir enkelte fordeler for landet. Lave arbeidskostnader gjør at hver brukte dollar sannsynligvis kjøper mer "vare" i Kina enn det gjør i USA. I tillegg kommer det

¹² China Military Power Report 2009 U.S. Department of Defence Sec2:VII

¹³ CIA World Factbook: China, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ch.html>

Layne kalte for “det hegemoniske paradokset”; hegemonen blir gjenstand for etterligning og ender etter hvert med å eksportere store deler av sin kompetanse til potensielle utfordrere. Dette er et stort problem. Krigsmateriell er svært kostbart og tidkrevende å produsere, men når teknologien først eksisterer, spres den ganske raskt til andre stater (Gilpin 1981, s. 177). Det betyr at det å være i bresjen militært, mer eller mindre et krav for en dominant stat, er utrolig kostbart, mens dine potensielle utfordrere kan forholdsvis rimelig holde seg hakk i hel. Gilpin sier at forsøk på å hindre denne spredningen ikke lykkes på lang sikt (Gilpin 1981, s. 177). Et eksempel på at informasjon og kompetanse sprer seg kan være at en kinesisk student tar seg en ingeniørutdanning i USA og jobber noen år, før han drar hjem med denne nyvunne kompetansen. Det er ikke med det sagt at det var onde hensikter inni bildet, men like fullt har nå informasjon og kompetanse som tidligere tilhørte hegemonen spredd seg. I tillegg til dette kommer det som blir kalt “bakevæjens fordeler” eller *The advantages of backwardness* (Gilpin 1981, s. 178). Dette er når et land som prøver å modernisere ser på mer moderne stater og prøver å lære av deres feil og handlemåte. Dette har sine fordeler; slike stater kan blande de moderniserte statenes handlemåte og teknologi med sin egen. Siden den utviklende staten har tilgang til allerede utviklet teknologi, kan landet “hoppe over” flere utviklingstrinn og dermed raskt avansere teknologisk. Stater med svake og lite utviklede institusjoner kan også ha letter for å ta til seg nye ideer. Dette gjør at det utviklende landet kan vokse til å utfordre de etablerte statene teknologisk (Gilpin, 1981, s. 179).

Det finnes selvsagt også mer utspekulerte måter; man kan stjele teknologien hvis muligheten oppstår. Den kinesiske staten er kjent for å støtte opp om industrispionasje for å fremme sin teknologiske posisjon (China Military Power Report 2009 Sec1:31). En kinesisk statsborger ble i 2009 dømt for å ha forsøkt å anskaffe utstyr som ville gjøre det mulig å avlytte kommunikasjonen mellom amerikanske militære enheter. I 2001 kolliderte et amerikansk EP-3 Orion med en kinesisk jager utenfor Hainan.¹⁴ Flyet måtte nødlande og ble tatt beslag i. Flyet ble senere sendt tilbake – i biter. Opprinnelig ble det antatt at Kina ikke ville kunne få noen nyttig informasjon fra flyet, men senere viste det seg at landet kan ha fått tak i viktig informasjon fra vraket.¹⁵ Det er ikke bare fysiske metoder som kan brukes; Lockheed Martin, amerikansk våpenprodusent som er ansvarlig for blant annet F-35-jagerflyet ble nylig hacket. Våpenprodusenten sitter på store mengder informasjon angående amerikanske systemer og

¹⁴ CNN.com “U.S. aircraft collides with Chinese fighter, forced to land.” http://articles.cnn.com/2001-04-01/us/us.china.plane.03_1_chinese-planes-chinese-aircraft-routine-surveillance-mission?_s=PM:US

¹⁵ CBS News , “China “likely” saw U.S. Secrets”
<http://www.cbsnews.com/stories/2003/09/12/national/main572964.shtml>

teknologi, men det er i skrivende stund ikke sikkert hvem som står bak dette angrepet eller om noe ble stjålet¹⁶. Hvis en hacker klarer å komme seg inn i dette systemet vil dette gi tilgang til store mengder data og teknologi. Kina har ofte ulovlig kopierte utstyr og konstruksjoner de kjøper av andre land. Spesielt Russland har merket at de selger et stykke militært materiell, for å så finne ut at Kina produserer hjemmegrodde utgaver. Dette har etter hvert gått så langt at Russland nå begrenser hva de selger til kineserne.¹⁷ Selv om dette skaper gnisninger mellom de to landene kan slik ufrivillig teknologiutveksling gi Kina en fordel, siden de ikke trenger å finne opp alle mulige teknologier fra bunnen av. Landet har også stilt gode lånebetingelser som har gjort det mulig for kinesiske selskaper å kjøpe opp utenlandske selskaper i sentrale næringer som olje, gass og elektronikk. Disse oppkjøpene er ikke direkte forsvarsrelaterte, men de tilfører den kinesiske industribasen mye ny ekspertise.¹⁸

Etter at et amerikansk F-117 (verdens første stealth-bombefly) ble skutt ned i Kosovo var kinesiske representanter på pletten og plukket opp deler av det ødelagte flyet.¹⁹ Vraket var strødd over et stort område, og amerikanske myndigheter antydte at det var usannsynlig at kineserne hadde klart å fått noe særlig utav det de fant. Kinas første stealth-jager, J-20, ble annonsert tidligere i år, men det er for tidlig å si noe angående flyets kapabiliteter. Det er usikkert, men ikke utenkelig, at stealth-teknologien på dette flyet er kopiert fra den ødelagte F-117'en. Amerikanske offiserer har allerede informert den amerikanske kongressen om at landets forsprang når det gjelder stealth-teknologi er i ferd med å bli kortere.²⁰ Det ble her henvist til både kinesernes J-20 og russernes Sukoi T-50 PAK-FA. Det ble likevel konkludert med at USA, i det minste i første omgang, kom til å beholde en komfortabel ledelse. Dette fordi det å konstruere et moderne jagerfly er en enormt komplisert prosess. Det ble blant annet pekt på utvikling av B-2-bombeflyet og F-35 som eksempler på hvor tidkrevende en slik utvikling kan være. Man skal derfor ikke ta for gitt at Kina er så nære ved å utvikle en fungerende stealth-jager som de gir inntrykk av. Når dette er sagt, J-20 hadde sin første testflygning 11. januar 2011.²¹ Det virker naturlig at det er betraktelig enklere å ta igjen en

¹⁶ "Lockheed Martin Hit By Security Breach" The Wall Street Journal.

http://online.wsj.com/article/SB10001424052702303654804576350083016866022.html?mod=googlenews_wsj Dette er et eksempel, det er ingen bevis per i dag at Kina står bak dette angrepet.

¹⁷ For en oversikt over dette, og andre ting Kina har kopiert se afcea.org ved James C. Bussert (http://www.afcea.org/signal/articles/templates/SIGNAL_Article_Template.asp?articleid=1624&zoneid=7)

¹⁸ For en gjennomgang av kinesiske oppkjøp og sammenslåinger se Antkiewicz & Whalley 2007.

¹⁹ http://www.nytimes.com/2011/01/26/world/asia/26stealth.html?_r=1

²⁰ "China, Russia erode U.S. Stealth Technology Lead" defencenews.com <http://www.defensenews.com/story.php?i=6613185&c=AIR&s=TOP>

²¹ Bbc.co.uk. China conducts first test-flight of stealth plane. <http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-pacific-12159571>

supermakt, enn det er for supermakten å dra fra. Et ambisiøst og utviklende land, slik som Kina, har en mulighet til å absorbere mange av USAs tekniske nyvinninger. Dette, kombinert med “bakevjens fordeler” gjør at Kina kan lære av andres feil, og dermed “hoppe over” teknologiske utviklingsstadier.

Wohlforth konkluderte i 1999 at USAs forsprang var så enormt at det ikke lot seg gjøre for en utfordrer å ta igjen forspranget, og at landet ikke bare kan produsere svært sofistikert utstyr, men at det også kan produsere dette utstyre i store kvanta. I en oppfølgingsartikkel i 2002 presiserte han ytterligere USAs dominante posisjon, landet klarer ikke bare å bruke mer penger enn noen av de potensielle utfordrerne, de klarer å gjøre dette med en forholdsvis liten del av bruttonasjonalproduktet (Wohlforth & Brooks 2002, s. 22). Som nevnt tidligere i oppgaven har Kinas forsvarsutgifter gått opp betraktelig siden Wohlforth skrev den første artikkelen i 1999. Kina bruker betraktelig mer penger på forsvar i 2011 enn det landet gjorde i 1999, eller for den saks skyld, 2002. At Wohlforth konkluderer med at den nasjonen som står for rundt regnet halvparten av verdens totale forsvarsutgifter er vanskelig å utfordre, er vanskelig å argumentere mot. Når det gjelder USAs teknologiske og industrielle kapabiliteter har neppe endret seg til det verre siden den gang, spesielt siden forsvarsutgiftene fremdeles holder et svært høyt nivå. Militærutgiftene økte faktisk med 75 % mellom 2000 og 2010, sannsynligvis for å betale for krigen i Irak og Afghanistan (SIPRI 2010, s.203). Som vi har sett har Kina brukt store summer for å modernisere sitt forsvar. Denne veksten har vært større i samme periode enn hva tilfellet har vært for USA. På tross av dette bruker Kina, som vi har sett, fremdeles bare en sjettedel av det USA bruker på sitt forsvar. For selv om det ikke er noen tvil om at Kinas økonomi ekspanderer raskt, og forsvaret moderniseres, har USAs forsvar vært i en lignende situasjon i store deler av etterkrigstiden. Det ville vært uklokt å tro at USAs teknologiske utvikling står på stedet hvil bare fordi Kina også utvikles – sannsynligvis er det motsatt. Kinas kraftige økning i forsvarsutgifter de siste ti årene, også sammenlignet med USA, har nok styrket landet i forhold til USA. Det er fremdeles mange mangler, også organisatorisk. China Military Power Report 2009 konkluderer med at til tross for at Kina har modernisert forsvaret sitt kraftig siden 2000, har landet fremdeles mangler: Landets evne til å frakte store militærstyrker til sjøs eller med fly har ikke forbedret seg siden 2000, og det er lignende mangler innen støtteapparatet (tankfly, tankbåter logistikk etc.) som gjør militæroperasjoner over store avstander vanskelig (CMPR 2009 Sec2:VIII). Når det gjelder globale operasjoner er USAs forsprang med den aller største sannsynlighet så stort at det vil ta flere tiår å erodere det fullstendig. Selv om man trygt kan anta at kopiering og stjeling av

teknologi kan skape enkelte “snarveier” skal det noe til at Kina tar igjen USA med det første, for selv om man regner med “snarveier” i form av importert teknologi, så bruker Kina bare rundt regnet en sjettedel av det USA bruker på sitt forsvar. Kina sikter seg altså inn mot et bevegelig mål.

Når det gjelder atomvåpen har Kinas aktive arsenal holdt seg relativt stabilt på rundt 200 stridshoder (SIPRI Yearbook 2010, s. 353). Fokuset ser ut til å ha vært på mulig leveringsmåter, det vil si å oppgradere missiler og lignende. Her er spesielt skiftet fra missiler med flytende drivstoff til fast drivstoff sentralt. Eldre missiler benytter seg av flytende drivstoff. Dette gir god ytelse, men missilene kan ikke lagres etter at de er fylt.²² Derfor må man tanke missilene umiddelbart før oppskytning. Dette krever planlegging og er en svært tidkrevende prosedyre. Missiler med solid brennstoff har andre egenskaper; de er dyrere å produsere og krever sterke konstruksjoner for å tåle trykket, samtidig har de den fordelen at de kan lagres ferdig fylt. Dette gjør at disse missilene raskt kan fraktes og skytes opp på svært kort tid, for eksempel fra en mobil plattform. Slike systemer er bevegelige og er dermed vanskeligere for en motstander å spore opp. Kina har investert mye i slike missiler for å gjøre det vanskeligere for en motstander å slå ut deres atomkapabiliteter. (China Military Power Report 2009, Sec2:VII) Sentralt i Kinas nye atomforsvar er det ballistiske missilet DF-21, en mobil plattform med mellomdistanserekkevidde. 60 av Kinas anslåtte 200 atomstridshoder står nå på slike missiler (SIPRI 2010, s. 354). DF-21 er et missil med ganske kort rekkevidde og er plassert ut for “regionalt forsvar”. Kinas langdistansemissiler DF-31 og DF-31A er de eneste missilene Kina har med solid brennstoff som kan treffe USA. DF-31 er Kinas første missil med solid brennstoff som kan treffe en del av det amerikanske kontinentet. Den har et rekkevidde på om lag 7200 km og kan derfor treffe Alaska og deler av Canada. I 2007 introduserte Kina en oppgradert utgave, DF-31A, som kan nå betraktelig lengre, rundt 11 200 km (SIPRI Yearbook 2010, s. 354). Denne varianten kan nå hele det kontinentale USA (China Military Power Report 2010, s. 35). Introduksjonen av disse er viktig fordi Kina tidligere kun har hatt et missil som kunne nå USA, den flytende drivstoff-baserte DF-5A (China Military Power Report 2010, s. 34). Amerikanerne på sin side har rundt 2500 atomstridshoder, samt ytterligere 2500 i reserve. Landet har flere hundre ICBMer som er i stand til å nå Kina (SIPRI 2010, s. 336). Det er sannsynlig at Kina utvikler slike atomvåpen på grunn av våpnenes avskrekkende effekt, snarere enn at de har til hensikt å bruke dem. En artikkel fra 2006 som undersøker forholdet mellom Kina og USA når det gjelder atomvåpen konkluderer med at

²² US Centennial of Flight Commission
<http://www.centennialofflight.gov/essay/SPACEFLIGHT/solids/SP13.htm>

Kinas arsenal ikke kan måle seg med USAs. Samtidig har dette tilsynelatende ikke vært en prioritet for Kina, landets atomvåpen er tilsynelatende ikke klargjort for umiddelbar avfyring (Kristensen mfl. 2006, s. 2). Det var, per 2006 heller ingen mistanke om at Kina ville endre sin “*no first use*”-politikk. Denne politikken tilsier at Kina aldri skal være det landet som bruker atomvåpen først i en krig, våpnene har altså en defensiv karakter (Kristensen mfl. 2006, s. 4). En lignende undersøkelse artikkel fra 2010 fastholder disse konklusjonene (Norris & Kristensen mfl. 2010, s. 135). Det amerikanske forsvarsdepartementet konkluderer med at det er visse uklarheter angående nøyaktig hvordan landet definerer “first use”, men kineserne selv ser ikke ut til å være interessert i å utdype dette (China Military Power Report 2010, s. 35). Kinesiske myndigheter har selv uttalt at de setter stort fokus på et “tilstrekkelig og effektivt” atomforsvar. På grunn av den store forskjellen mellom USA og Kinas atomarsenaler, samt den enorme kostnaden involvert i å faktisk bruke disse våpnene er det sannsynlig at disse våpnene vil fungerer som en “forsikring” for Kina, og at eventuelle dramatiske endringer i maktbalansen mellom Kina og USA kommer i form av andre teknologier.

Etter dette kunne det være fristende å avskrive Kina som en potensiell utfordrer til USAs hegemoni, spesielt siden landet ikke enda har alle de nødvendige kapabilitetene som trengs for å matche en hegemon. Men selv blant dem som mener at USA har et solid forsprang er debatten todelt. Christensen, som er referert tidligere i oppgaven, sier seg enig med Wohlforth at USA er i en ekstremt overlegen posisjon militært men gjør en viktig forskjell; Kina kan investere i enkelte teknologier for å gjøre livet surt for amerikanerne. (Christensen 2001, s. 7)

Denne oppgaven har til hensikt å vise at Kina ikke trenger å matche USA totale kapabiliteter for å endre maktbalansen mellom landene, den trenger bare å kunne konkurrere med USAs kapabiliteter i Øst-Asia. I denne oppgaven skal jeg peke på hvorfor dette er tilfellet og hvilke teknologier som kan hjelpe Kina med å nå dette målet.

Den geografiske faktoren

Det første nøkkelpunktet er geografi. Denne oppgaven har allerede etablert at Kina ikke har kapabiliteter til å føre krig langt fra sine grenser, men det er ikke sikkert at dette er nødvendig. I den tidligere nevnte amerikanske militærrapporten fra 2009 kartlegges Kinas primære interesseområder og konfliktpunkter. Kina er ekstremt eksportorientert men samtidig svært

avhengig av energiimport, spesielt i form av olje. 80 % av oljeimporten går igjennom Malakka-stredet, som går imellom den malaysiske halvøy og den indonesiske øya Sumatra. Andre viktige stred befinner seg også i om lag samme område (CMPR 2009, Sec 1:4). Kina har skaffet seg samarbeidspartnere og baser i hele området for å sikre tilstrømmingen av olje. Ikke minst har landet strukket ut en diplomatisk hånd til regimer i Bangladesh, Burma, Kambodsja og Thailand. Landet har også baser og havner i noen av disse landene. Dette antagelig for å sikre tilgangen til olje.²³ Kina trenger neppe å prosjektere sin militære makt utenfor sin region. Skulle noe slikt være nødvendig må det være mot Afrika og til nød den Midtøsten. Dette på grunn av at disse landene i disse regionene står for en stor del av Kinas totale oljeforsyning (Lai 2007, s. 523). Det er likevel usannsynlig at Kina må foreta seg noe med hensyn til disse landene, da de har et svært godt forhold med flere Afrikanske oljeprodukerende land. Dette er stater som Angola, Kongo, Sudan og Gabon. Vestlige stater vil for det meste ikke handle med disse landene på grunn av deres tvilsomme innstilling til menneskerettigheter. For et vestlig land kan det fort bli politisk påkrevd å stille krav til det oljeprodukerende landet angående demokratisering eller menneskerettigheter. Kina, derimot, er ikke hindret av slike ideologiske sperrer, og kan handle fritt med disse landene (Lai 2007, s. 525). Sudan, spesielt, er avhengig av Kina etter at landets forhold med Saudi Arabia og vesten surnet rundt 1990. Lignende tilstander eksisterer i de andre afrikanske landene hvor dårlige forhold til vesten driver landene inn i et stadig nærere forhold til Kina. På grunn av dette er sannsynligvis Kinas tilgang på olje fra disse landene ganske sikker. Det største problemet er sannsynligvis forsyningsruten igjennom Malakka-stredet, en rute som Kina allerede har tatt diplomatiske grep for å sikre.

Når det gjelder konfliktsoner har Kina forhandlet seg fram til en diplomatisk løsning på mange av sine territoriale konflikter med andre land (Fravel 2005, s. 46). De resterende konfliktområdene, da særlig Taiwan, ligger svært nære Kina – godt innenfor rekkevidde av mange av landets våpen. Sett fra dette synspunktet blir noen av Kinas fundamentale forsvarstekniske svakheter, spesielt mangelen på tankfly og logistikk for operasjoner langt borte, minimalisert. Dette har også andre konsekvenser hva USA gjelder; i andre sammenhenger er det naturlig å sammenligne Kinas totale kapabiliteter med USAs. Dette er en sammenligning som per i dag ikke smigrer kineserne. Hvis en potensiell konflikt begrenser seg til Kinas innflytelsessfære, vil ting derimot stille seg annerledes. Når landet definerer grensen for sitt forsvarsperimeter, blir uttrykk som den første og den andre øy-kjeden brukt.

²³ Nyhetsartikkel om lekket pentagon-rapport:
<http://www.washingtontimes.com/news/2005/jan/17/20050117-115550-1929r/>

Dette for å prøve å gi et geografisk grunnlag for landets forsvarssone. Den innerste øy-kjeden snor seg fra den sør-vestligste delen av Japan, rundt Taiwan og ned mot Malaysia. Den andre, og ytterste, strekker seg til Guam (se illustrasjon). Kina har sørget for at hele den første

(innerste) øykjeden er dekket av et stort antall av regimets missiler, og at den ytterste øykjeden også kan nås med enkelte missiler.²⁴ I en konflikt i dette området må man da sammenligne USA kapabiliteter i Øst-Asia, med Kinas totale kapabiliteter. USAs kapabiliteter er massive, men de er også spredd utover hele verden. Kinas styrker er samlet relativt lokalt. USA har per 2001 bygd ned sin logistikkoperasjon i området (Christensen 2001, s 11). Mye har endret seg siden den gang, men sannsynligvis ligger fokuset fremdeles på Midtøsten

og vestlige deler av Asia, snarere enn på Kina. Kinas militære engasjement har stort sett vært i Øst-Asia, og spesielt mot Taiwan. Kina har allerede over 1000 mellomdistanse-raketter rettet mot øya, samt en lang tradisjon med å spenne militære muskler ovenfor landet (CMPR 2010, s.2). Dette gjør at Kina allerede har en del utstyr og våpen spesialisert for å utkjempe en konflikt i regionen. USA på sin side har begrensede styrker i umiddelbar nærhet, og det kan ta tid før landet klarer å mobilisere store styrker i regionen hvis dette skulle trenge. Dette kan gjøre det mulig for Kina å utføre en militæroperasjon mot for eksempel Taiwan og komme unna med det. Forutsetningen her er at operasjon ble unnagjort tilstrekkelig raskt, slik at de amerikanske styrkene ikke har anledning til å reagere. Hvorvidt dette i praksis er en ønskelig handlemåte for Kinas del er imidlertid diskutabelt.

Selv om USA har et stort forsprang i de aller fleste henseender, så har Kina et fordel: USA er en global hegemon, Kinas interesser er for øyeblikket relativt regionale. Dette betyr at USAs styrker er spredd utover hele verden, mens samtlige av Kinas styrker allerede befinner seg i området. Derfor må man sammenligne hele PLA med de styrkene som står under U.S. Pacific Command. USPACOM består for øyeblikket av 325,000 personell, noe som er om lag en femtedel av USAs totale styrker. Den amerikanske marinen i området har rundt 100,000 soldater, 1500 fly og 180 skip, derav fem hangarskipsgrupper.²⁵ I tillegg til dette kommer

²⁴ Se "Figure 5. på side 23 i China Military Power Report 2009 for en bedre fremstilling av hva Kina regner for sitt forsvarssperimeter. Kan hentes fra: http://www.defense.gov/pubs/pdfs/2010_CMPR_Final.pdf

²⁵ Pacom.mil. http://www.pacom.mil/web/Site_Pages/USPACOM/Facts.shtml

rundt 85,000 marinesoldater, og ytterlige hærstyrker og flyvere. Disse styrkene dekker hele Stillehavet fram til Indias vestsider, samt Sørpolen. Kina på sin side har 2,2 millioner aktive personell. 1,900 fly av forskjellig type og rundt 760 skip av diverse typer.²⁶ Til tross for det store numeriske overtaket, så er det naturlig å anta at kvaliteten på det kinesiske utstyret ikke er helt på amerikansk nivå. Likevel tydeliggjør dette et viktig poeng: Kina trenger ikke å matche hele USA militære makt, de må kun kunne utfordre den styrken som er i regionen. USA kan åpenbart flytte flere styrker inn i området hvis de oppfatter Kina som en trussel, men dette tar tid og kan svekke USAs kapabiliteter andre steder i verden.

Dette åpner opp muligheten for at Kina kan bli en regional hegemon, det vil si den desidert mektigste aktøren som operer i regionen. Det er for tiden USA som er innehaveren av denne tittelen. Selv om dette ikke virker like dramatisk som for eksempel totalt hegemoni, er det vel så viktig for Kinas del. En slik regional ambisjon krever heller ikke på langt nær så mye ressurser som et tradisjonelt hegemoni. Der hvor et tradisjonelt hegemoni krever en evne til å slå til med store styrker overalt i verden, trenger Kina kun å konsentrere seg om et komparativt lite område. Det er ikke utenkelig at Kina kunne ønske seg et totalt hegemoni om landet hadde de nødvendige militære, politiske og økonomiske kapabilitetene som trengs for å nå et slikt mål, men mye tyder på at dette ikke er innenfor rekkevidde.

Den teknologiske faktoren – Kina som regional hegemon?

Mens Kina mangler organisering, teknologi og logistikkstøtte til å drive en krig langt ifra sine landegrenser, så har landet i lengre tid satt fokus på materiell å kunne dominere regionen det ligger i. Landet har ikke siktet globalt da materiellet som er nødvendig for langdistanseoperasjoner ikke har forbedret seg så drastisk de siste årene (China Military Power Report 2009, Sec1:38).

Det er flere teknologier som kan hjelpe Kina med å bedre sjansene sine i en konflikt med USA, En av de viktige er såkalte "Area-denial"-våpen. Dette er en kombinasjon av våpen og teknologier som gjør det vanskelig for en fiendtlig makts militærstyrker å bevege seg inn i og et gitt område. Eksempler på slike våpen er anti-skip-missiler. Som navnet tilsier er dette missiler som er laget spesielt for å treffe skip. En stor del av USA potensielle styrker i område kommer til å komme i form av hangarskipsgrupper, noe som kan trues av nettopp slike våpen. Det tidligere nevnte ballistiske missilet DF-21 (også referert til som CSS-5) fungerer som

²⁶ Globalfirepower.com. http://globalfirepower.com/country-military-strength-detail.asp?country_id=China

arbeidshest når det gjelder Kinas ballistiske missiler. Missilet ble først introdusert i 1988 men det er først de siste 10 årene at antallet faktisk har gått nevneverdig opp. Pentagon anslo i 2005 at det var rundt 19-23 missiler i bruk. (Kristensen 2010, s. 135). SIPRI's anslag for 2009 setter tallet på rundt 60 missiler, med et atomstridshode per missil (SIPRI 2010, s. 354). Dette landbaserte missilet som er beregnet på "regional avskrekking" har flere varianter og kan utstyres med både konvensjonelle og atomstridshoder. Disse missilene er tiltenkt å brukes mot andre lands havner, flystriper og baser i regionen. Det å kunne gjøre dette er en viktig del av kinesisk strategi, våpnene er også tiltenkt en viss psykologisk effekt (Christensen 2001, s. 26). En undervariant av dette missilet, "DF-21D", er under utvikling. Den er laget for å være konvensjonelle stridshoder, og er designet for å brukes mot hangarskip. Dette gjør missilet til verdens første ballistiske anti-skip missil.²⁷²⁸ Skulle dette system vise seg å fungere i praksis, kommer det til å gjøre flåtebevegelser innenfor en radius av 2100km fra oppskytningsstedet risikable.²⁹ Et ballistisk missil er et missil som går opp i bane rundt jorden før det så faller ned igjen mot målet. Dette gjør at missilet beveger seg i betraktelig høyere hastighet enn det som er vanlig for såkalte kryssermissiler, og er derfor langt verre å skyte ned. USA har verdens største hangarskipsstyrke, og det å matche denne direkte ville vært svært vanskelig for Kina. Landet for øyeblikket ikke har et eget hangarskip, kun et renovert russisk skip for øvelsesformål. Pentagons militærrapport referert gjentatte ganger i denne oppgaven konkluderte med at Kina neppe ville bygge et eget hangarskip før 2020 (China Military Power Report 2009, Sec1:40). Den samme rapporten for 2010 sier at Kina kan begynne å bygge et slikt skip allerede i år, selv om denne prosessen nok uansett kommer til å ta noen år (CMPR 2010, s. 2). Til tross for dette har USA et stort overtak hva hangarskip gjelder. Dette overtaket kan motvirkes av et effektivt anti-hangarskip-våpen. Dette gjøres simpelthen ved å gjøre det svært risikabelt for skipene å nærme seg kinesisk farvann. Slike våpen kan selvsagt ikke gjøre den offensive jobben som et hangarskip kan, men den kan minske Kinas sårbarhet for amerikansk sjømakt. Dette har vært en prioritet for landet, siden de har opparbeidet seg et veritabelt lager av diverse sjømålsmissiler, blant annet noen mer moderne russiske "SS-N 22 Sunburn"-missiler (Christensen 2001 s. 30). Det amerikanske forsvaret ser ut til å mene at de kan ødelegge krysserne som avfyrer disse missilene før det selv er innenfor rekkevidde, og dermed unngå å sette seg selv i fare. Dette er antagelig det problemet det ballistiske sjømålsmissilet er ment å unngå. Siden en eventuell konflikt vil finne sted relativt nært Kinas

²⁷ <http://www.asianweek.com/2010/12/29/chinas-df-21d-anti-carrier-missile-new-threat-to-us-carrier-supremacy/>

²⁸ U.S. Naval Institute: <http://www.usni.org/news-and-features/chinese-kill-weapon>

²⁹ Forutsetter samme rekkevidde som en vanlig DF-21. (Se SIPRI Yearbook s.354)

grenser kan også lignede missiler utskytes fra jagerfly. Kina har en pågående prosess for å forbedre sine muligheter til å frakte soldater innenfor sin innflytelsessfære. Styrker som ment å kunne operer over lange avstander slik som marinesoldater og fallskjermjegere har fått forbedret utstyr. Tradisjonelt har disse troppene vært beregnet på å kunne innta Taiwan, som ligger relativt nært det Kinesiske fastlandet. Nylig ser det ut som om Kina setter fokus på å kunne utvide disse styrkenes rekkevidde, slik at de kan operer ut til den andre, og ytterste, øykjeden (CMPR 2010, s. 37).

Hvis Kinas nye jagerfly J-20, viser seg å være et velfungerende stealth-jagerfly kan dette endre maktbalansen i luftrommet rundt Taiwan. Taiwan har for øyeblikket rundt 150 F-16-jagerfly, og ønsker å kjøpe ytterligere noen, men det er nå sådd tvil om hvorvidt denne transaksjonen kommer til å bli gjennomført.³⁰ Dette er problematisk for Taiwans vedkommende. Kinas nyanskaffede jagerfly som russiske SU-30 og andre moderne flytyper har langt på vei jevnet ut forskjellen mellom landenes flyvåpen. Det er for øyeblikket usikkert hvor kampdyktig Kinas ny jagerfly (J-20) kommer til å være, men flyets størrelse antyder at det vil være i stand til å frakte tunge våpen over lengre avstander. Amerikanernes uvillighet til å selge avanserte jagerfly og oppgraderinger til Taiwan er en endring i handlemåte i forhold til 1990-tallet. Den første Bush-administrasjonen solgte opprinnelig 150 F-16-jagerfly til Taiwan, denne svært vennskapelige politikken ble skalert noe tilbake etter den diplomatiske krisen mellom USA, Taiwan og Kina i 1996 (Ross 2000, s. 88). Det er usikkert hvordan kinesernes nye jagerfly kan måle seg med de nyeste amerikanske flyene, men det er ingen tvil om at de gjør Kina til en veritabel luftmakt sammenlignet med andre land i regionen.

Selv om landets hangarskipsprosjekt fremdeles ligger noen år fram i tid, så bygger Kina ut sin konvensjonelle flåte i stor fart. Landet har bygd flere atomdrevne angrepsubåter og flere store overflateskip. Blant disse er to atomubåter av Shang-klassen, to Lyuang II destroyere og en ubåt utrustet for ballistiske missiler kalt Jin-klassen. Destroyerne er utstyrt med langtrekkende bakke-til-luft-missiler. Atomubåtene supplementer 13 eksisterende modeller av den såkalte "Song"-klassen. Dette er dieselelektriske ubåter som er i stand til å både benytte seg av torpedoer og anti-skip-missiler. I tillegg til dette kommer seks fregatter og drøyt 60 missil-torpedo-båter (CMPR 2010, s. 3). Det blir av det amerikanske forsvarsdepartementet rapportert at Kina setter et veldig stort fokus på å bygge ut antiluftskytenskapabiliteter på

³⁰ The China Post (Taiwan). <http://www.chinapost.com.tw/taiwan/foreign-affairs/2010/02/22/245456/Pentagon-paints.htm>, samt flightglobal.com for en oppdatering: <http://www.flightglobal.com/articles/2011/05/26/357170/outlook-gloomy-for-taiwan-f-16-cd-deal.html>

fartøyene sine, da dette tradisjonelt har vært en svakhet (CMPR 2010, s. 3). Det ser altså ut til at Kina setter et stort fokus på å bedre sin kontroll over havet i regionen.

IISS (International Institute for Strategic Studies) utgir en militær balanserapport hvert år. 2011-utgaven av dette verket støtter opp om tanken at Kinas styrker seg relativt i forhold til USA. Rapporten konkluderer med at det nok kan ta 10-20 år før Kina er i stand til å stenge USAs flåter ute ifra regionen med missiler og landgangstyrker.³¹ Like fullt, rapporten fastholder at utviklingen på disse områdene er langt viktigere strategisk enn landets hangarskip og atomubåter.³²

Christensen (2001) skriver at flere kinesiske strateger setter fokus på elektronisk krigføring samt informasjonssanking (Christensen 2001, s. 27). Også kalt "*informatization*" (CMPR 2009, Sec1:27). Begrepet er altså todelt mellom overvåkning, det å kunne vite hva som skjer, og det å hindre motstanderen i å gjøre det samme.

Fokuset her ligger på å utvikle teknologier som kan sikre landets tilgang til informasjon, samt å hemme en mer teknologisk avansert motstander (CMPR 2010, s. 37). Kina har i lang tid benyttet seg av IT-teknologi i det mildt sagt kjølig forholdet med Taiwan, men hovedsakelig i propagandaøyemed (Rawnsly 2005, s. 1077). Rawnsly konkluderer videre at en fullstendig bruk av informasjonskrigføring vil komme i sammenheng med en faktisk militær konfrontasjon. Et annet ledd i denne reformen er et forsøk på å samle hele PLA i på et nettverk for å gjøre såkalte Joint Operations mer gjennomførbare (CMPR 2010, s. 3). Joint Operations, det vil si operasjoner som krever samhandling fra flere våpengrener (som for eksempel hær, luftvåpen og marine) er noe Kina har slitt med å få til. Grunner til dette inkluderer mangel på erfaring blant offiserer, spesielt med hensyn til andre våpengreners virkemåte (CMPR 2010, s. 5).

Kina er klar over at det å bytte ut hele arsenalet sitt med moderne våpen er tidkrevende, og fokuserer på enkelte områder, som for eksempel ballistiske missiler, mens andre våpen bare får mindre oppgraderinger. Når det gjelder rekognosering har Kina utviklet forholdsvis avanserte overvåkningssatellitter (CMPR 2009, Sec1:26), disse bør gir landet en relativt god oversikt over hva som skjer i deres interessesfære. Spesielt kan det å spore opp flåtebevegelser i Stillehavet være en nyttig egenskap. Christensen henviser til to kinesiske

³¹ The Telegraph.co.uk, 8. mars 2011. Oppsummering av rapporten.
<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/china/8369442/Military-Balance-report-China-wont-threaten-US-in-Pacific-for-a-decade.html>

³² IISS egen oppsummering: <http://www.iiss.org/publications/military-balance/the-military-balance-2011/press-release/>

offiserer som sier at de mest sofistikerte systemene er de mest sårbare (Christensen 2001, s. 28). Mange moderne våpensystemer er avhengige av GPS-satellitter for å fungere, og store deler av rekognoseringen kan bli utført av satellitter. Hvis man utviklet kapabilitetene som var nødvendig for å forstyrre eller ødelegge satellitter kunne man skadeskyte en moderne militærmakt. Kina har da også utviklet slik teknologi, i 2007 ble en missil brukt til å skyte ned en gammel værsatellitt.³³ Dette gjorde Kina til den tredje nasjonen i verden som hadde foretatt en slik nedskytning. Selv om Kina insisterte på at dette var urelatert til militære forhold er det ingen tvil om at slik teknologi kan brukes mot andre lands militære satellitter (CMPR 2009, Sec 1:27). Oppskytningen var et ledd i en serie av tester, hvor en av disse testene bestod av å blende en overvåkningsatellitt med en laser (Gill & Kleiber 2007, s. 4). Reaksjonene la ikke vente på seg, flere utenlandske politikere konkluderte at dette ikke passet med Kinas selverklærte "Peaceful Rise". Et våpen som kan potensielt uskadeliggjøre satellitter er svært problematisk fordi så mye av moderne våpenteknologi er avhengige av for eksempel GPS. Dette inkluderer de fleste moderne bomber, og på navigasjon i fly og skip. I tillegg til dette har det amerikanske forsvaret innført en såkalt "Commanders/Soldiers Digital Assistant", en liten bærbar datamaskin med GPS-tilknytning som lar soldaten se hvor de er, og hvor andre vennligsinne enheter befinner seg.³⁴ Alt dette er funksjonalitet som ville falt bort, eller i det minste fungert sporadisk hvis en eventuell motstander kunne skyte ned GPS-satellitene. Det er en god grunn til hvorfor Kina investerer i slik teknologi: Hvis GPS-posisjonering slutter å virke fjernes også en del av overtaket USA har rent teknologisk. Såkalte smartbomber måtte bli styrt via infrarøde sensorer eller radar. Dette kan utjevne noen av de teknologiske forskjellene mellom USA og Kina. "Blending" av spionsatellitter med laser kan gjøre Kina svært vanskelig å overvåke, men ingenting tyder på at landet faktisk er i stand til å gjøre dette per i dag.

Kinesiske akademikere med tilknytning til militæret har skrevet mye om såkalt cyberkrigføring. Dette inkluderer datainnbrudd og angrep. Slike angrep har allerede blitt utført, men ikke nødvendigvis av kineserne. Kinas evne til å utføre slike operasjoner mot amerikanske militære enheter kan være styrket hvis landet fikk tak i vital informasjon fra ned styrtede etterretningsflyet på Hainan. Når det gjelder dataangrep finnes det et nylig, og formodelig, vellykket eksempel: Den såkalte Stuxnet-ormen, et svært sofistikert datavirus som gikk målrettet etter enkelte industrielle systemer utviklet av Siemens.³⁵ Ormen var

³³ BBC News: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/6289519.stm>

³⁴ <http://gcn.com/articles/2003/07/24/soldiers-take-digital-assistants-to-war.aspx>

³⁵ http://www.antiy.net/en/analysts/Report_On_the_Attacking_of_Worm_Struxnet_by_antiy_labs.html

tydeligvis utviklet for å overta kontrollen over maskiner involvert i Irans atomprogram. Denne kontrollen ble så angivelig brukt til å fysisk ødelegge maskineriet, i dette tilfellet sentrifuger.³⁶ Amerikanske myndigheter har ikke ville benekte eller bekrefte at de var de som stod bak angrepet.³⁷ Stuxnet-eksempelet viser oss at elektroniske angrep kan ha svært fysiske konsekvenser, og at et fokus på en slik type “krigføring” er svært relevant.

Kina operer også med det såkalte “tre krigføringer”-konseptet. Naturlig nok er dette tredelt; psykologisk krigføring, Media-krigføring og Juridisk krigføring. Det første er å sjokkere og demoralisere fiendtlig personell og sivile. Media-krigføring er å benytte seg av en sjarmoffensiv for å bygge konsensus rundt i verden for landets handlinger. Juridisk krigføring er å prøve å begrunne landets handlinger ut ifra egen og internasjonal lov, dette for å få internasjonal støtte for disse handlingene (CMPR 2010, s. 26). Til tross for navnet er det ikke gitt at disse taktikkene kun vil bli brukt under faktisk krigføring.

Som vi har sett legger Kina opp en ganske annerledes strategi enn det for eksempel USA gjør. Fokuset ligger i bunn på den lokale regionen Kina ligger i. Dette fokuset, motvirker, som vi har sett, noen av landets svakheter. Hvis Kina, i det minste rent foreløpig, holder seg til å operere innen for den andre øygruppen, kan landet gjøre det uten å massivt ruste opp logistikkoperasjonen sin. Hele landets strategi er bygd på den antagelse at en eventuell fiende er mektigere og mer teknologisk avansert enn landet. Hvis Kina skulle utplassert tropper eller bedrevet militæroperasjoner et helt annet sted i verden er det usannsynlig at det hadde latt seg løse slik situasjonen er nå.

Kina ser ut til å ha løst de fleste territoriale konfliktene. De største gjenstående er; landets grense med India, et område av havbunnen med olje og gassforekomster mellom Japan, og Taiwanproblematikken (CMPR 2010, s.16). Av disse ligger i det minste Taiwan og Japan relativt nære Kinas store industrialiserte byer, og også innenfor rekkevidde for landets militære kapabiliteter. Fravel (2005) konkluderte med at Kina gav i fra seg landområder i slike konflikter når det gavnet landets interne stabilitet. Landområdene som ble gitt bort var ofte for fjerne til å lett kunne styres fra Beijing, ofte ligger de i nærheten av regioner med etniske minoriteter (Fravel 2005, s. 82). Av de tre største konfliktområdene ligger to (Taiwan og oljefeltet mellom Kina og Japan) utenfor Kinas kyst. Dette er alle områder som is stor grad er innenfor rekkevidde av Kinas allerede utplasserte missiler, og generelle militære

³⁶ ISIS: Stuxnet Malware and Natanz: Update of ISIS December 22, 2010 Report. <http://isis-online.org/isis-reports/detail/stuxnet-malware-and-natanz-update-of-isis-december-22-2010-reportsupa-href1/>

³⁷ Wired.com <http://www.wired.com/threatlevel/2011/05/defense-department-stuxnet/>

kapabiliteter. Det er ikke utenkelig at Kina valgte å legge konflikter på fjerne og mindre viktige steder døde, for å kunne rette fokus mot Stillehavet. Etter at Kina hadde en missiltest nær Taiwan i 1996 trådte USA raskt til og var på pletten med en flåte komplett med hangarskip. Det er naturlig å anta at en eventuell annen amerikansk flåte som kunne true Kinas interesser ville komme i samme form, og i samme retning. Kina ser altså ut til å fokusere sine ressurser i de områdene hvor de har størst mulighet til benytte seg av dem. Siden Kina, som tidligere nevnt, får mesteparten av sin olje via sjøveien, er det også naturlig at landet setter fokus på et sterkt sjøforsvar (CMPR 2010, s. 22). Dette leder inn i den andre delen: Landet har satt fokus på å utvikle teknologi som gjør at de kan kontrollere hvem som operer i området. Diverse mellomdistansemissiler, som DF-21 og dens undervarianter, kan gjøre det vanskelig for USA å sende skip inn i området. Selv om landet også ser ut til å ha ambisjoner utenfor sin region på lang sikt, er mesteparten av de nåværende utbyggingene regionalt konsentrert. I tillegg til å kunne hindre flåtebevegelser i sin innflytelsessfære arbeider også Kina med de tidligere nevnte IT-teknologiene. Dette er teknologier som er spesielt rettet inn mot å svekke teknologisk overlegene stater. USA og USA-utstyrte Taiwan er her naturlige mål. Rent defensivt er ikke effektiviteten til slik elektronisk krigføring det eneste viktige elementet, det skaper også usikkerhet blant motstanderen. Dette passer bra med landets “Tre krigføringer”-doktrine. Det som er klart er at Kinas militære utvikling er ikke i nærheten av å detronisere USA når det gjelder totale kapabiliteter, selv om landet vokser raskt. Kineserne er klar over dette og har dermed fokusert sine ressurser spesifikt på sin egen interessesfære. Teknologier som ballistiske anti-skip-missiler og mer moderne jagerfly er som skreddersydd for å hindre USAs kapabiliteter i Øst-Asia. Ved å begrense seg til områder som er nær Kina kan landet forbedre sine kapabiliteter på en langt mer økonomisk måte. Elektronisk krigføring åpner også for muligheten til å ytterligere hemme en potensiell motstander, og dermed endre balansen ytterligere i Kinas favør. Selv om slike teknologier i praksis skulle vise seg å være mindre effektive enn det man håper og frykter, så kan det likevel ha en avskrekkende effekt.

Styrkeforholdet mellom USA og Kina i Øst-Asia.

Land	Kina	USA
Personell i Asia	2,250000 ³⁸	325,000 ³⁹
Militærbudsjett (2010)	Ca. 100 milliarder	692 Milliarder ⁴⁰
Økning siden 2000 (%)	217 % ⁴¹	75 % ⁴²
Atomstridshoder	Ca. 240 ⁴³	2468 ⁴⁴
Skip i Asia	Ca. 760 ⁴⁵	Ca. 180 ⁴⁶

Optimistene innenfor realistisk tenkning har rett når de sier at Kina ikke er i stand til å gå forbi USA, i det minste ikke med det første. Selv om Kina har flere soldater og flere skip i regionen enn det USA har, så er de fleste av dårligere kvalitet og mange av skipene er av mindre typer. USA har også et enormt overtak når det gjelder totalt antall atomstridshoder. Riktignok har ikke Kina prioritert atomvåpen rent utover det å ha en fungerende avskrekking, men overtaket er enormt. Det ser likevel ikke ut som om det er nødvendig med et enormt ressursovertak så lenge Kina kan gjøre det problematisk for USA å operere i området. Så lenge Kina fokuserer sine ressurser på nøkkelteknologier i en enkelt region, har de mulighet til å utfordre USA akkurat her. På akkurat dette punktet har altså pessimistene rett, selv om det er noe uklart hvorvidt Kina faktisk vil utfordre USA i en militær forstand.

³⁸ http://globalfirepower.com/country-military-strength-detail.asp?country_id=China

³⁹ Pacom.mil http://www.pacom.mil/web/Site_Pages/USPACOM/Facts.shtml

⁴⁰ For 2010, SIPRI yearbook 2010 s. 198.

⁴¹ SIPRI Yearbook 2010 s. 203

⁴² SIPRI Yearbook 2010 s. 203

⁴³ Norris & kristensen 2010.

⁴⁴ Norris & kristensen 2010. (bare de aktive stridshodene, totalt 5100.)

⁴⁵ Globalfirepower.com http://globalfirepower.com/country-military-strength-detail.asp?country_id=China (de fleste av disse er mindre fartøyer.)

⁴⁶ Pacom.mil http://www.pacom.mil/web/Site_Pages/USPACOM/Facts.shtml

Konklusjon:

Kinas økonomi er i sterk vekst. Med denne veksten kommer økte militære kapabiliteter, og med disse kapabilitetene kommer større ambisjoner. Fra dette synspunktet har de realistiske pessimistene rett. Kina styrker definitivt sin posisjon i Asia, både diplomatisk og militært. Det hegemoniske paradokset gjør at landet tilegner seg stadig mer av USAs teknologi, igjennom forretningsforbindelser, utvekslingsstudenter eller til og med spionasje. Dette er noe som kommer til å fortsette helt til Kina tar igjen USA teknologisk, hvis dette i det hele tatt skjer. Til tross for Kinas astronomiske vekst har likevel landet et godt stykke igjen før det kan utfordre USA. Landet oppfører seg da heller ikke som en typisk utfordrerstat. Kina har hatt et stort fokus på internasjonal lov og rett, og har bedret forholdet med de fleste nabolandene betraktelig. En konflikt kan fremdeles oppstå over såkalt “containment”. Christensen (2006) konkluderer med at USA ikke har prøvd å demme opp for Kina. Tvert om, landet har i stor grad muliggjort Kinas vekst etter at de to landene normaliserte forholdene i 1978 (Christensen 2006, s. 108). Dette ble gjort enda tydeligere den 2. Juli 2011 da USAs forsvarsminister Robert Gates presiserte at USA ikke prøver å holde Kina nede.⁴⁷ USA ser her ut til å ha tilsynelatende godtatt Kinas voksende rolle i regionen, og Kina ser fremdeles ut til å være av den oppfatning at de ikke kan slå USA i en eventuell krig. Det kan hende at dette er begynnelsen på det fenomenet Huntington kalte for “uni-multipolart”. Dette relativt bedagelige forholdet lang på vei forklare hvorfor Kinas atomarsenal, som inkluderer missiler som kan nå det amerikanske kontinentet, ennå ikke er satt opp på en måte som åpner for rask utskytning (Norris & Kristensen 2010, s. 135). Dette er ikke normen for de fleste andre atomutstyrte land som ofte har slike våpen klare til utskytning med minimal varsel. Dette kan indikere at Kina ser på USA som en rival, mer enn en direkte eksistensiell trussel. Kina har tydeligvis tatt konsekvensen av dette styrkeforholdet, for landet har satte et stort fokus på å sikre sin kontroll over den lokale regionen. Dette er, som tidligere nevnt, langt mindre ressurskrevende og passer bedre til landet nåværende kapabiliteter. Som et resultat av dette regionale fokuset, har Kina investert i teknologier som kan gjøre det svært vanskelig for fremmede militære styrker å operere i Øst-Asia uten landets godkjenning. Denne oppgaven er dermed langt på vei enig i Christensen (2001) konklusjon om at Kina har mer å vinne på å fokusere på enkelte teknologier, i stedet for å prøve å matche USAs kapabiliteter. Det ser ut som om det er nettopp dette Kina gjør. Hvis anti-skip-missiler som DF-21D virker i praksis, er Kina godt på veg å hindre at USA blander seg inn i regionen. Hvis USA fjernes fra

⁴⁷ BBC.co.uk “US not trying to hold China down” <http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-pacific-13624710>

ligningen vil dette gjøre Kina til den dominante makten i området. Sett fra dette synspunktet kan vi anslå at Kinas mål er: 1. Sørge for at landet kan motvirke og avskrekke en eventuell amerikansk innblanding i regionen, og dermed bli regionens klart mektigste aktør. 2. Å opparbeide tilstrekkelige kapabiliteter til å kunne operere i denne regionen, samt delta i eventuelle internasjonale operasjoner uavhengig av andre land. Dette passer bra med det Layne (2006) kaller "leash-slipping". Dette er, som tidligere nevnt, en form for balansering som handler om å sikre sin evne til å utføre en uavhengig utenrikspolitikk, mer enn å konfrontere hegemonen. Det er altså snakk om en militær oppbygging myntet på USA, men ikke for å *utfordre* USA. Gitt Kinas avhengighet av handel med Amerika, og landets relative svakhet i forhold til hegemonen, er nok en slik fremgangsmåte forsvarlig. Det er ikke utenkelig at Kina en gang i framtiden vil ønske å utvide sine mål forbi Asia og prøve å bli en supermakt, til og med en hegemon, men landet er langt ifra å nå et slikt mål. Regimet i Beijing er svært avhengig av økonomisk vekst for å sikre sin legitimitet. En eventuell militær konflikt med USA kan svekke Kinas interne stabilitet, og vil sikkert være uønskelig for begge landene. Det vil ta mange år før Kina potensielt kan utfordre USA, men på grunn av et knippe nøkkelteknologier er maktbalansen i ferd med å endre seg i Øst-Asia.

I den grad Kina kan komme til å konfrontere USA de nærmeste årene må være over Taiwan. De samme kapabilitetene som styrker Kinas posisjon regionalt gjør det også enklere å ta over øya, samt å hindre USA i å assistere. Forbedringer i missilteknologi, jagerfly og amfibietropper gjør at Kina, relativt snarlig, vil kunne oppfylle alle O'Hanlons (2000) kriterier for en vellykket amfibielandgang (O'Hanlon 2000, s. 55). Dette spesielt siden Taiwans flyvåpen er relativt svekket. Dette på grunn av at USA ser ut til å trappe ned den militære hjelpen til landet. Kina vil neppe angripe Taiwan med det første. Sannsynligvis vil lande prøve å få en fredelig gjenforening mellom to land som allerede er store handelspartnere. Kinas militære oppbygging er nok for generell regional sikkerhet, evnen å kunne forsvare sine sjøforsyningslinjer samt å hindre innblanding fra USA. Kinas USA-rettete modernisering har sannsynligvis en langt større konsekvens for Taiwans fremtid enn for USAs.

Kilder:

AFCEA: The Signal Online. *China Copies Russian Ship Technology for Use And Profit*. James C. Bussert. Juni 2008.

http://www.afcea.org/signal/articles/templates/SIGNAL_Article_Template.asp?articleid=1624&zoneid=7 (lastet 25.05.2011)

Aftenposten.no. *Frykter at Pakistan vil la Kina se på stealth-helikopteret*. (Hentet 04.06.2011)
<http://www.aftenposten.no/nyheter/uriks/article4118794.ece>

Annual Report to Congress: Military Power of the People's Republic of China 2009. U.S. Department of Defense. Office of the Secretary of Defense.

Annual Report to Congress: Military and Security Developments Involving the People's Republic of China 2010. U.S. Department of Defense. Office of the Secretary of Defense. (Kalt "China Military Power Report 2010", eller "CMPR 2010" i teksten.)

Antiy.net. *Report on the Worm Stuxnet Attack*. (29. september 2010) hentet 05.06.2011.

http://www.antiy.net/en/analysts/Report_On_the_Attacking_of_Worm_Struxnet_by_antiy_labs.html

Antkiewicz, Agata & Whalley, John. *Recent Chinese Buyout Activity and the Implications for Wider Global Investment Rules*. Canadian Public Policy, Vol. 33, No. 2, (Juni 2007), s. 207-226. University of Toronto Press for Canadian Public policy.

Asianweek.com *China Shows off World's First Anti-Carrier Ballistic Missile*. (Skrevet 29. desember 2010, hentet 04.06.2011) <http://www.asianweek.com/2010/12/29/chinas-df-21d-anti-carrier-missile-new-threat-to-us-carrier-supremacy/>

BBC.co.uk *China conducts first test-flight of stealth plane*. (hentet mars 2011)

<http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-pacific-12159571>

BBC.co.uk *US not trying to hold China down*. (2. juni 2011) Hentet 05.06.2011.

<http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-pacific-13624710>

BBC News. *China confirms satellite downed*. (23. januar 2007).

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/6289519.stm> (Hentet 05.06.2011).

Beijing Review.com.cn *Hu: China Would Never Seek Hegemony*. (lastet 01.06.11)

http://www.bjreview.com.cn/quotes/txt/2009-04/23/content_192517.htm

Bijian, Zheng. *Chinas "Peaceful Rise" to Great-Power Status*. Foreign Affairs, Vol. 84, No. 5 (september-oktober, 2005), s. 18-24. Council on Foreign Relations.

Breslin, Shaun. *Understanding China's regional rise: interpretations, identities and implications*. International Affairs 85:4 (2009) 817-835, Blackwell Publishing/The Royal Institute of international Affairs.

Bureau of Economic Analysis. *Gross Domestic Product Percent Change from preceding period*. US Department of Commerce, Bureau of Economic Analysis.

<http://www.bea.gov/national/xls/gdpchg.xls>

CBS News , "China "likely" saw U.S. Secrets"

<http://www.cbsnews.com/stories/2003/09/12/national/main572964.shtml> (Hentet 05.06.2011)

The China Post (Taiwan) *Pentagon paints grim picture of Taiwan air defense*.

<http://www.chinapost.com.tw/taiwan/foreign-affairs/2010/02/22/245456/Pentagon-paints.htm>

(publisert 22. 02 2010, hentet 05.06.2011)

Christensen, Thomas J. *Posing Problems without Catching up: China's Rise and Challenges for U.S. Security policy*. International Security, Vol. 25, No. 4,(vår 2001), s. 5-40. The MIT Press.

Christensen, Thomas J. *Fostering Stability or Creating a Monster? The Rise of China and U.S. Policy toward East Asia*. International Security, Vol. 31, No. 1, sommeren 2006. The MIT Press.

CIA World Facbook: China. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ch.html> (Hentet 05.06.2011)

Clark, Ian. *Bringing hegemony back in: the united States and international order*.

International Affairs, (2009), 23-36. Blackwell Publishing Ltd/ The Royal Institute of International Affairs.

CNN.com "U.S. aircraft collides with Chinese fighter, forced to land."

http://articles.cnn.com/2001-04-01/us/us.china.plane.03_1_chinese-planes-chinese-aircraft-routine-surveillance-mission?_s=PM:US (Hentet 05.06.2011)

Defensenews.com. *China, Russia erode U.S. Stealth Technology Lead.* (Hentet 01.06.2011)

<http://www.defensenews.com/story.php?i=6613185&c=AIR&s=TOP>

Department of Defense Active Duty Military Personnel Strengths by Regional Area and By Country, (309A) Sept. 30, 2010

The Economist.com. *BRIC Wall.*

http://www.economist.com/node/18560195?story_id=18560195 (Hentet 20.05.11)

Financial Summary Tables, U.S. Department of Defense. Department of Defense Budget for Fiscal Year 2010. (Mai 2009) Tilgjengelig på:

http://comptroller.defense.gov/defbudget/fy2010/fy2010_summary_tables_whole.pdf (lastet 05.06.2011).

Flightglobal.com *Outlook gloomy for Taiwan F-16 C/D deal.* (Publisert 26/05 11, lastet

05/06/2011) <http://www.flightglobal.com/articles/2011/05/26/357170/outlook-gloomy-for-taiwan-f-16-cd-deal.html>

Fravel, Taylor M. *Regime Insecurity and International Cooperation: Explaining China's Compromises in territorial Disputes.* International Security, Vol. 30, No. 2 (høst 2005), s. 46-83. The MIT Press.

Friedberg, Aron L. *Ripe for Rivalry: Prospects for Peace in a Multipolar Asia.* International Security, Vol. 18, No. 3 (vinteren 1993-1994), s. 5-33. The MIT Press.

Friedberg, Aron L. *The Future of U.S.-China Relations Is Conflict Inevitable?* International Security, Vol. 30, No. 2, Høsten 2005, s. 7-45. The MIT Press.

Fukuyama, Francis. *The End of History?* The National Interest, Sommeren 1989.

Gilpin, Robert. *War & Change in World Politics, Cambridge University Press, 1981, (Paperback, 1990)*

Global Finance.com *Contries with the Highest GDP Growth 2000-2010.*

<http://www.gfmag.com/tools/global-database/economic-data/10304-countries-with-the-highest-gdp-growth-2000-2010.html#axzz1Md1kDrD> (hentet 05.06.2011)

Gill, Bates & Kleiber, Martin. *China's Space Odyssey: What the Antisatellite Test Reveals about Decision-Making in Beijing*. Foreign Affairs, Vol. 86, No. 3 (mai-juni 2007), s. 2-6. Council on Foreign Relations.

Globalfirepower.com. *China Military Strength*. http://www.globalfirepower.com/country-military-strength-detail.asp?country_id=China (Lastet 05.06.2011) Sidens Kilde er "US Library of Congress; Central Intelligence Agency; Fighting Forces (Barron's)".

Google News. *Number of US troops in Iraq falls below 50,000* (Associated Press) Arkivert via webcitation: <http://www.webcitation.org/5sPL3jT1P>

Government Computer News. *Soldiers take digital assistants to war*. (24. juli 2003). (Hentet 05.06.2011.) <http://gcn.com/articles/2003/07/24/soldiers-take-digital-assistants-to-war.aspx>

Headquarters, U.S. Pacific Command. *USPACOM Facts*. http://www.pacom.mil/web/Site_Pages/USPACOM/Facts.shtml (hentet 05.06.2011)

Hormats, Robert D. *Making Regionalism Safe*. Foreign Affairs, Vol. 73, No. 2, (mars-april 1994), s. 97-108. Council on Foreign Relations.

Huntington, Samuel P. *The Lonely Superpower*. Foreign Affairs, Vol. 78, No. 2, (mars-april, 1999), 35-49. Council on Foreign Relations.

IISS.org. The International Institute for Strategic Studies. *Military Balance 2011 – Press Release*. (lastet 05.06.2011) <http://www.iiss.org/publications/military-balance/the-military-balance-2011/press-release/>

ISIS, Institute for Science and International Security. *Stuxnet Malware and Natanz: Update of ISIS December 22, 2010 Report*. (15. februar 2011) hentet 05.06.2011. <http://isis-online.org/isis-reports/detail/stuxnet-malware-and-natanz-update-of-isis-december-22-2010-reportsupa-href1/>

Koubi, Vally. *Military Technology Races*. International organization, Vol. 53, No. 3 (sommeren 1999), s. 537-566. The MIT Press.

Krauthammer, Charles. *The Unipolar Moment*. Foreign Affairs, Vol. 70, No. 1, America and the World 1990/1991, s. 23-33. Council on Foreign Relations.

Kristensen, Hans M., Norris, Robert S. & McKinzie, Matthew G. *Chinese Nuclear Forces and U.S. Nuclear War Planning*. The Federation of American Scientists & The Natural Resources Defense Council. (2006)

Kristensen, Hans M. & Norris, Robert S. *Chinese nuclear forces, 2010*. Bulletin of the Atomic Scientists 2010 66: 134. Sage Publications.

Lai, Harry Hongyi, *China's Oil Diplomacy: Is It a Global Security Threat?* Third World Quarterly, vol 28, No. 3 (2007), s. 519-537. Taylor and Francis Ltd.

Layne, Christopher. *The Unipolar illusion: Why New Great Powers Will Rise*. International Security, Vol. 17, No. 4, (vår 1993), s. 5-51. The MIT Press.

Layne, Christopher. *The Unipolar Illusion Revisited The Coming End of the United States' Unipolar Moment*. International Security, Vol. 31, No. 2, Høst 2006, s. 7-41. The MIT Press.

Martin, Lisa L. & Simmons, Beth A. *Theories and Empirical Studies of International Institutions*. International Organization, Vol. 52, Utgave 04, (1998). Cambridge Journals.

McDonald, Patrick J. *Peace through Trade or Free Trade?* The Journal of Conflict Resolution, Vol. 48 No. 4 (August, 2004), s. 547-572. Sage Publications, inc.

Mearsheimer, John J. *The False Promise of International Institutions*. International Security, Vol. 19 No. 3 (Vinteren 1994-1995), s. 5-49. The MIT Press.

NRK.no. *Russland oppruster militæret for 3600 milliarder*. (Hentet 04.06. 2011)

<http://www.nrk.no/nyheter/verden/1.7522411>

NYTimes.com *U.S. Doubts '99 Jet Debris Gave China Stealth Edge*. (Hentet Februar 2011)

http://www.nytimes.com/2011/01/26/world/asia/26stealth.html?_r=2

O'Hanlon, Michael. *Why China cannot Conquer Taiwan*. International Security, Vol. 25, No.2 (Høst 2000), s. 51-86. The MIT Press.

Rawnsly, Gary D. *Old Wine in New Bottles: China-Taiwan Computer-Based "Information Warfare" and Propaganda*. International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-), Vol. 81, No.5 (oktober 2005), s. 1061-1078. Blackwell Publishing for Royal Institute of International Affairs.

Ross, Robert S. (2000) *The 1995-96 Taiwan Strait Confrontation: Coercion, Credibility and the Use of Force*. International Security, Vol. 25, No. 2 (Høsten 2000), s. 87-123. The MIT Press.

Shambaugh, David. *China Engages Asia: Reshaping the Regional order*. International Security, Vol. 29, No. 3, (Vinteren 2004/2005), s. 64-99. The MIT Press.

Shen, Jianfa. *China's Future Population and Development Challenges*. The Geographic Journal, Vol. 164, No. 1 (mars 1998), s. 32-40. Blackwell Publishing for The Royal Geographical Society (med the institute of British Geographers).

Shih, Chih-Yu. *Breeding a Reluctant Dragon: Can China Rise into Partnership and Away from Antagonism?* *Review of International Studies*, Vol. 31, No. 4, (oktober 2005), s. 755-774. Cambridge University Press.

SIPRI Yearbook 2010: *Armaments, Disarmaments and International Security*. Stockholm International Peace Research Institute / Oxford university Press, 2010.

The Telegraph.co.uk. *Military Balance report: China 'won't threaten US in Pacific for a decade'*. (Oppsummering av IISS-rapporten. (publisert 8. mars 2011, lastet 05.06.2011). <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/china/8369442/Military-Balance-report-China-wont-threaten-US-in-Pacific-for-a-decade.html>

US Centennial of Flight Commission. *Solid Propellants for Missiles and Rockets*. <http://www.centennialofflight.gov/essay/SPACEFLIGHT/solids/SP13.htm>

U.S. Naval Institute. *Report: Chinese Develop Special "Kill Weapon" to Destroy U.S. Aircraft Carriers*. (Skrevet 31. mars 2009, hentet 05.06.2011). <http://www.usni.org/news-and-features/chinese-kill-weapon>

The Wall Street Journal. "Lockheed Martin Hit By Security Breach"
http://online.wsj.com/article/SB10001424052702303654804576350083016866022.html?mod=googlenews_wsj (lastet 03.06.2011)

Waltz, Kenneth N. (1979) *Theory of International Politics*. Addison-Wesley Publishing Company Inc.

Waltz, Kenneth N. *Structural Realism after the Cold War*. *International Security*, Vol. 25 No. 1 (sommeren 2000), s. 5-41. The MIT Press.

The Washington Times. *China builds up strategic sea lanes*. (17. Januar 2005). (Lastet 05.06.11) <http://www.washingtontimes.com/news/2005/jan/17/20050117-115550-1929r/>

Wired.com *Senior Defense Official Caught Hedging on U.S. Involvement in Stuxnet*. (26. mai 2011.) (hentet 05.06.2011) <http://www.wired.com/threatlevel/2011/05/defense-department-stuxnet>

Wohlforth, William C. *The Stability of a Unipolar World*. *International Security*, Vol. 24, No.1 (sommeren 1999), s. 5-41. The MIT Press.

Wohlforth, William C. & Brooks, Stephen G. *American Primacy in Perspective*. *Foreign Affairs*, Vol. 81, No.4, (juli-august, 2002), s. 20-33. Council on Foreign Relations.

Kartillustrasjon er basert på dette bildet:

[http://en.wikipedia.org/wiki/File:East_Asia_\(orthographic_projection\).svg](http://en.wikipedia.org/wiki/File:East_Asia_(orthographic_projection).svg) Bildet blir distribuert under GNU Free Documentations License. Linjene er tegnet inn etter kartet som står i China Military Power Report 2010 s. 23.

